

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA

TOZD Zdraviliška dejavnost, TOZD Polnilnica, TOZD Vzdrževalna dejavnost in Delovna skupnost skupnih služb

KAM PLOVEMO?

"Tovariš direktor! Delavci Zdravilišča smo zaskrbljeni, ko beremo in slišimo kakšne silne naložbene načrte imamo, kaj vse bomo... adaptirali in zgradili na novo. Ali bomo zmogli? Ne bodo zaradi tega prizadete plače? Ali je čas primeren za tako napadalnost?"

Ne zamerite! Nismo proti razvoju, ker živimo z zdraviliščem, smo zelo ponosni in veseli ob napredku, ki smo ga doživeli v zadnjih desetletjih, pa vendar, ali bomo zmogli? Ali ni kakšne druge variante, ki bi tudi na daljši rok zagotavljala mirnejše pa vseeno zanesljivo življenje našega kolektiva?"

No, pa se je vendar nekdo spomnil postaviti pravo vprašanje, ki nam vsem leži na duši. Pravo in direktno, ki terja tudi povsem odkrit in jasen odgovor, boste rekli.

Najprej naj odgovorim, da sem sam zastavil to vprašanje, kot ga tu in tam slišim, in kot si ga zastavljam že več let samemu sebi, ali bolje, kot si ga zastavljamo z vodilnimi delavci Zdravilišča, ker, kot je znano in očitno že vsa leta delujemo, kot enoten tim enakih med enakimi, kjer ni avtoriteta položaja ampak velja avtoriteta argumentov. Veliko smo premlevali, računali, si dokazovali, tudi lasali se, predno smo skupno prišli do koncepta razvoja in gospodarske politike, ki jo uveljavljamo in predlagamo kolektivu in njegovim samoupravnim organom že vrsto let. Za njo stojimo s polno odgovornostjo in v prepričanju, da je najboljša možna pot v prihodnosti, ki sicer pomeni največji napor vendar zanesljivo socialno varnost in primeren osebni dohodek in standard vsakega delavca. Brez muje se še čevljev ne obuje, in če si kdo misli, da je mogoče zadremati na lavorikah in popustiti v tako skrajno napeti delavnosti, kot jo doživljamo mi, pa vseeno ostati živ in se razvijati, živi v globoki zmoti skoraj kot tisti, ki mislijo, da si bodo z mitingi zagotovili lepše in bogatejše življenje. Delo - kakovostno, produktivno, sodobno, napredno, prizadevno delo, je edina prava podlaga napredka, to je dokazano neshetokrat. Končno smo to dokazali tudi mi, saj smo prišli do ravnih, ko nas ni treba biti sram pred nikomer, ko se lahko spogledujemo z novimi podvigi, ko lahko tekmujemo s tistimi "naj" doma in v svetu.

Ne zahvala in samoljubje, samoza-

upanje nas mora prevevati, ko gledamo nazaj in naš današnji položaj in pogum, ko gledamo v naprej.

Kje smo pravzaprav, od kod startamo? Pustimo šampion turizma, ker pač mora ta titula vsako leto nekoga doleteti, dejstva pogledjmo, dejstva in primerjave.

Imamo letno preko 50% tujih gostov ob najnižji ceni, (v Jugoslaviji, seveda). Imamo visoko izvenpensionsko ponudbo in zelo kvalitetne in dobro plačane zdravstvene storitve. Samo v zadnjih 5 letih smo zaposlili preko 400 novih delavcev in razširili tržišče tako pri prodaji zdraviliških storitev, kot prodaji vode. Z lastnimi denarji in le delno pomočjo bank in sovlagateljev smo bistveno polepšali podobo Rogaške Slatine, obogatili ponudbo. Tudi podoba Polnilnice se je bistveno popravila in je sedaj sodoben, tehnično opremljen in urejen industrijski obrat. In, kaj bi še našteval, saj prav tako dobro poznate naše pridobitve in tudi pomanjkljivosti. Lahko bi rekli, da je naša materialna osnova dovolj solidna za tekoče poslovanje in za start naprej.

Mi smo se ob sprejemu srednjeročnega programa razvoja zedinili, da bo poudarek v teh petih letih na adaptacijah in posodobitvi obstoječega in na širitvi in bogatitvi ponudbe. Tako tudi delamo vse doslej. Dejali smo tudi, da pa bomo širili zmogljivosti in šli v novogradnje le, če bomo pridobili za to dovolj ugoden denar, ki ne bo povzročal krize ali pa pomeni vrh za vrat naše DO. Tako smo se povsem odpovedali običajnim kreditom, ki so ob pričujoči stopnji inflacije z revalorizacijsko stopnjo preko 300% in visoko obrestno mero povsem nesprejemljivi. Torej smo iskali ugoden denar, ki nam bo omogočil izpeljavo načrtov in obenem normalno delo in normalne ali celo povečane OD. Kot radi rečemo, denar, pri katerem se nam matematika izide. Sočasno smo pripravljali načrte za vsak slučaj, kaj pa če se ponudi ugodna finančna možnost. Tako imamo sedaj jasen koncept, projekte pred zaključno fazo in kar je bistveno, prišel je kot izgleda naš trenutek, naših pet minut za velik korak v razvoju. Mi predlagamo, da ta korak odločno naredimo, vendar prepričani, da delamo prav, da hodimo po najboljši in pravi poti.

OB PRAZNIKU

*V svetu pravijo, da Jugoslavo-
vani radi praznujemo. Pri tem
gotovo ne mislijo samo na
"uradne" praznične dni, tem-
več na naš celokupen odnos
do dela...*

*Za nas, ki služimo svoj kruh
pretežno v storitvenih dejav-
nostih, so prazniki že od
nekaj drugačni. Ni prilož-
nosti za predah, čeprav nis-
mo zato nič manj "zavedni";
lahko bi celo rekli da s svo-
jim delom omogočamo lepše
praznične dni drugim, ki so
imeli srečnejšo roko pri izbi-
ri poklica... Pa saj ne tarn-
mo; vemo, da je tako prav in
da tako mora biti — končno
pomeni tudi naše, delovno
praznovanje debelejšo rezino
kruha za vse nas. In prav v
tem bi po našem mnenju bil
moto naših in tudi drugih
bodočih praznovanj; pokaži-
mo našo pripadnost velikim
idejam, ki jih obeležujejo
prazniki z delom in manj z
besedami. Tudi to je pot, ki
vodi iz današnjih kriznih, za
vse nas čedalje težjih časov.
Naj bo tlakovana z delom in
manj z neplodnimi izrazi ver-
balne pripadnosti.*

**Čestitamo bralcem ob 29.
novembru, rojstnem dnevu
AVNOJSKE Jugoslavije!**

UREL NIŠTVO

IZ VSEBINE

	stran
Združevanje kapitala	2
Obveznice Zdravilišča	3
Devetmesečno poslovanje	4
Sklepi OO ZSS Zdravilišča	7
Stanovanjska problematika	8
Obisk avstrijskih zdravilišč	8
Invalidska problematika	11
Razstava - žgana glina	16
Pozabljene zanimivosti	16
Poročilo Turist. društva	19
Govor preds. IS SOb ob občinskem prazniku	- Priloga

Rekli smo, da smo pripravljeni za nove naložbe, če dobimo pravi ugoden denar in ravno ta prilika se nam je ponudila. Naj pojasnim kako in kaj?

Ugibamo, odvisno je od nas, gotovo je, da je prilika enkratna in da smo jo dolžni sebi in našim otrokom na ljubo izkoristiti. Seveda pogodba še ni podpisana, o njej se bomo odločali kasneje, bi pa v tej smeri delovali še bolj odločno in zavzeto, če bi vedeli, da je zdraviliški kolektiv za, da nas podpira ali celo obvezuje, da nameramo speljemo. Večno vprašanje, ali bodo spet trpele plače, pri taki obliki

sovlaganja odpade. Nasprotno, plače bodo večje kot bi bile sicer, kot so tudi sedaj boljše, zaradi izboljšav in premišljenih naložb zadnjega desetletja.

Je pa eden pogoj, da lahko predvideno uresničimo; da držimo skupaj, da drug drugemu pomagamo, da še bolj dvignemo kvaliteto, da prevlada delo in beseda pridnih delavcev, da še bolj zaživimo s svojo delovno organizacijo.

In še nekaj. Delavci Polnilnice boste rekli: "Kaj pa mi, kaj pa polnilnica?" Tudi tu moramo storiti nekaj korakov

naprej, pri urejanju vrtin in cevovodov, pri dopolnjevanju rezervoarjev, pri tekoči modernizaciji proizvodnje in transporta in pri iskanju novih proizvodov in še boljše prodajne politike. Sicer pa delujemo načrtno. Pred nekaj leti smo modernizirali in v zvezi uredili Polnilnico, sedaj je na vrsti zdraviliški del. Po načelu "vsi za enega, eden za vse" smo močni, imamo veliko možnosti in jasno prihodnosti. Drži?

Glavni direktor
Darko Bizjak

Združevanja kapitala pri uresničevanju programa razvoja delovne organizacije

V naši zdraviliški in širši javnosti zadnje čase pogosto govorimo o vlaganjih v razvoj DO, predvsem v smislu dopolnitve in širjenja zdraviliško turistične ponudbe. Pri tem se marsikomu postavlja vprašanje ali je pravi čas za investiranje, ali so pravi pogoji za to, da se organizacija kot je naša lahko spušča v takšne podvige.

O razvoju, o planu za letos in za srednjeročno obdobje smo veliko govorili na začetku leta, ko smo preko samoupravnih organov sprejemali načrt dela za letos in za naslednje obdobje, ter ko smo obravnavali gospodarsko situacijo temeljne in delovne organizacije z vidika tržnih možnosti, naših potreb in nenazadnje želja kolektiva. Ugotovili smo, da je stanje naše ponudbe takšno, da so vlaganja nujno potrebna, če hočemo ohraniti oz. držati korak z našo konkurenco, ter si tako zagotavljati tudi v bodoče primeren delež na inozemskem in domačem trgu. Pripraviti kvaliteten izvozno spodoben zdraviliško turistični proizvod ni lahka naloga in prav zaradi kriterijev in zahtevnosti, ki se iz teh porajajo, smo morali pristopiti k širšemu programu naložb v izboljšanje kvalitete, dopolnitev palete ponudbe, kot tudi vplivati na korenitejše posege pri urejanju infrastrukture v kraju in v občini. Rekli smo, da smo pripravljeni za nove naložbe, če dobimo pravi ugoden denar in ravno ta prilika se nam je ponudila. Naj pojasnim kako in kaj?

Pri iskanju ugodnih virov, smo naleteli na idejo mr. Lovrenčiča, da bi z razpisom obveznic pridobili nova sredstva. Obveznice — tako kot smo jih mi zastavili pomenijo za polovico ugodnejši denar kot je z bančnimi krediti, v tem da ga lahko še oplemenitimo s sredstvi za manj razvite, ki pa so praktično nepovratna. K temu smo se prijavili še za denar iz razvoj-

nega dinarja, ki ga iz proračunskih viškov zagotavlja IS SRS in ki je nepovraten, obsega pa lahko 20% naložbe in tako seštrikali za 16 milijard ND zelo ugodnega kapitala, ki si ga lahko mirne duše izposodimo. S temi sredstvi bi uredili in izgradili: igrišče za veliki golf, tenis halo, smučišče, igralnico (casino), lepotinico (beyuti center), Bellevue, bazen, interno obvoznico, stanovanja in morda še kaj. Ves paket bi lahko poimenovali kot širitev in bogatitev ponudbe in za vsako naložbo posebej imamo ugoden izračun rentabilnosti.

Pri tem bi sprostili tudi redna sredstva amortizacije tekočega in investicijskega vzdrževanja za vzdrževanje vsega obstoječega kot smo to načrtovali. To je to; prva prilika našega razvoja.

Zaradi kvalitetnega dela preteklih let, zaradi izrednega odnosa delavcev do gostov, zaradi prave medicinske doktrine, zaradi solidne prodajne politike in zaradi še marsičesa, pospešeno raste povpraševanje v inozemstvu in v zadnjih letih tudi interes za vlaganje tujega kapitala v razvoj Rogaške. Imeli smo številne stike in razgovore in se nazadnje dogovorili z italijanskim partnerjem, ki bi želel vložiti denar za hotel kapacitete 500 postelj Lux kategorije. Mi smo mu ponudili projekt novega hotela na Cvetličnem hribu in modernizacijo Zdraviliškega doma s čimer soglašamo. Tako bi ustanovili mešano podjetje, ki bi izgradilo hotel in z njim gospodarilo. Naš delež v tem podjetju bi bil enak vložku, skupaj pa bi odločali v vseh bistvenih vprašanjih. Tuj partner bi zagotovil polnitev in prodajo na italijanskem tržišču. Glede na vložek bi si delili tudi dobiček, s tem, da bi poslovanje hotela organizirali in vodili mi za ceno, ki je za nas sprejemljiva. Tuj partner bi nakazoval dogovorjeno ceno nam, razliko do

dosežene tržne cene pa zadržal in si z njo poplačeval svoj vložek. Tekoče delo bi spremljal in usmerjal poseben poslovodni odbor, ki bi ga sestavljali predstavniki obeh partnerjev. Torej gre za trajen poslovni odnos, brez kreditov, obresti in tečajnih razlik, naša garancija je le v kvaliteti dela. Kaj bo pomenil za Rogaško novi Lux hotel, koliko bomo dodatno pokasirali za zdravstvene storitve in izvenpensionsko ponudbo lahko ugibamo.

Kvalitetni kazalci gospodarjenja naše dejavnosti niso najugodnejši in danes ugotavljamo, da je stopnja produktivnosti prenizka, da še vedno z osebnimi dohodki ne dosegamo republiškega povprečja, da so kljub solidni nadpovprečni stopnji zasedenosti hotelov in drugi ekonomski rezultati, to je rezultati donosnosti, rentabilnosti preskromni. Ob tem ugotavljamo dve značilnosti. Prva je v prestrukturiranju povpraševanja, kjer upada število gostov na domačem trgu predvsem tiste strukture, ki so z omejeno kupno močjo. Drugič pa ugotavljamo, da je možno storitve uspešno plasirati na inozemski trg le pod pogojem, da so kvalitetno pripravljene in v urejeni sredini v dobro opremljenih objektih z bogato in kvalitetno ponudbo.

Če spremljamo situacijo v gospodarstvu tudi širše potem lahko ugotovimo, da je danes vrsta organizacij združenega dela v težavnem položaju, ter da so želje in pa možnosti po investicijah, po razvoju močno omejene. Omejene so z razpoložljivimi finančnimi sredstvi in pa s samimi pogoji trženja. Za našo dejavnost velja ugotoviti, da se ob tem, ko se v tej gospodarski situaciji pojavlja kot ena redkih, ki lahko hitro doseže dobre pozitivne učinke v zunanje trgovinski menjavi in hkrati vpliva na boljše gospodarske rezultate same organizacije, uživa zaenkrat lahko rečemo verbalno podporo na vseh nivojih odločanja oz. na vseh nivojih družbenopolitičnih skupnosti in kot takšna šteje med prioritete panoge. Ko spremljamo tekočo gospodarsko situacijo, pogoje trženja, ceno denarja na tržišču, ugotovimo, da smo v tem času soočeni s sorazmerno visoko, lahko bi rekli nesprejemljivo ceno denarja, ki ga je možno dobiti na tržišču. Glede na perspektivnost programov, ki smo jih zapisali v letni načrt in v srednjeročni plan ter pričakovane efekte iz le-teh, smo kot DO začeli intenzivno iskati ugodnejše vire in zainteresirane sovlagatelje.

Kot je znano je v pripravi sprememba zakona o tujih vlaganjih, ki bi naj prinesla več možnosti za vključevanje tujega kapitala v naložbe v jugoslovanskem gospodarskem prostoru. Že v preteklem letu smo opravili številne razgovore z interesiranimi ino-

zemskimi partnerji, ki bi bili pripravljene vlagati v izgradnjo hotelskih kapacitet ter v druge projekte po našem programu. Interes inozemskega kapitala je torej prisoten in v primeru sprostitev oz. ustreznih sprememb zakona je pričakovati realizacijo ponujenih aranžmanov.

V tem času preverjamo tudi možnosti za vključevanje virov svetovne finančne organizacije IFC in IBRD pri sofinanciranju naših projektov. V tem času smo razširili mrežo sovlagateljev na slovenskem prostoru pri čemer koristimo tudi ugodnosti, ki jih prinašajo sredstva za skladnejši razvoj. Odprt je tudi finančni aranžman razpis obveznic o čemer pa bomo več napisali v drugem sestavku.

Izvajanje programa naložb terja seveda tudi pripravo investicijske dokumentacije. Pri tem ima za nas poseben pomen ekonomski elaborat, ki vsebuje izračun možne donosnosti

objekta, to je posamezne investicije po dokončanju, torej izračun verjetnosti, da bo posamezna naložba sama sebe pokrivala, to je da bo po predvidenem programu sposobna izplačevati obveznosti, ki so nastale s financiranjem. Pri tem ugotavljamo, da le ob upoštevanju povečane prodaje na inozemski trg, z dosego večje stopnje zasedenosti kapacitet; nadalje s povečanjem števila inozemskih gostov v strukturi, preko povečane prodaje zdravstvenih in drugih izvenpensionskih storitev lahko dosežemo ustrezno stopnjo donosnosti ter izboljšujemo sedanje gospodarsko situacijo, to pa seveda pomeni, da bomo morali poleg naložb v programe, v objekte storiti veliko na področju zagotavljanja kvalitetne storitve, usposabljanja kadrov, da bi bili kos vedno zahtevnejšim nalogam.

Direktor TOZD 1
Milan Zagoda

Obveznice - podlaga za pospešen razvoj zdravilišča

Ob tem, ko se v današnji gospodarski situaciji srečujemo na eni strani z nujno oz. potrebami po vlaganjih v izboljšanje kvalitete in razširitev ponudbe Zdravilišča, ter hkrati na drugi strani beležimo pomanjkanje investicijskih sredstev v združenem delu ter ustreznih ugodnih bančnih aranžmanov, smo v Zdravilišču razmišljali o možnosti za vključitev drugih finančnih virov, s katerimi bi bilo možno realizirati zastavljene cilje.

Center za gospodarsko svetovanje iz Ljubljane, ki ga vodi mag. Milan Lovrenčič nam je v tem času predlagal, da skupno realiziramo koristen predlog razpis obveznic skladno z možnostmi, ki jih opredeljuje naša zakonodaja.

Pri tem gre za to, da lahko OZD v višini 1/2 vrednosti svojih poslovnih sredstev izvede razpis obveznic. Sredstva iz naslova obveznic imajo dolgoročni karakter oz. morajo biti vezana na dlje kot 3-leta, da bi lahko komitentni oz. partnerji, ki so pripravljene vplačati oz. soinvestirati uveljavljali ugodnosti, ki jih v zvezi s tem prinaša zakon. Po dolgotrajnih in napornih pripravah smo skupno izdelali končno obliko predloga in pogojev za razpis obveznic ter na podlagi tega predloga tudi že pridobili ustrezno dovoljenje Republiškega sekretariata za finance.

Namen sredstev, ki bi jih zbrali z razpisom obveznic je financiranje letos zastavljenega programa naložb s tem, da bi ta program praktično stekel v prihodnjem letu. Tako je pred-

videno, da bi s sredstvi, ki bi jih na ta način zbrali in dopolnili še z drugimi kvalitetnimi viri, financirali izgradnjo golf igrišča, tenis hale, adaptacijo restavracijskih in hotelskih objektov kot so Bellevue, Soča, Zdraviliški dom, dokončanje smučarskega centra, ureditev kazina, beauty centra, reševanje energetskih problemov in klimatskih pogojev v terapiji in drugih objektih, izgradnjo prometne infrastrukture — obvoznice, ter drugi programi, ki smo jih zapisali v planske dokumenta. Glede na višino možnega razpisa — le-ta je v vrednosti 12 mia din se seveda postavlja vprašanje sposobnosti odplačevanja obveznosti, ki bi z nabavo teh virov nastale.

Končna oblika pogojev, ki smo jih že objavili v javnosti in jih tudi posredovali ciljni grupi — obrtniki in drugi zavezanci za plačevanje davka ob priliki obrtnega sejma v Celju so okvirno naslednji:

— vrednosti posamezne razpisane enote je 10 mio din, možno pa je vpisovati 1/2 ali 1/4 zneske. Sredstva so vezana na 6 let z 2-letnim marotorijem, ter plačevanjem 25% fiksnih obresti letno. Razpis bi se izvedel v času od 1. 11. 1988 do 30. 1. 1989. V tem času mora biti vpisanih najmanj 90% razpisanih obveznic. Vsakdo, ki vpiše 1 enoto, to je 10 mio din ima za ohranjanje realne vrednosti svojega vložka na razpologo tudi koriščenje 34-tedenskega brezplačnega pensiona v hotelih A kat. v Rog.

Slatini. V splošnih pogojih, ki so sestavni del razpisnega gradiva bodo opredeljeni tudi način in možnosti za koriščenje teh bivanj. Te rezervacije bomo seveda vsklajevali s prostorskimi možnostmi in sporazumno z upravičenci do teh storitev.

Glavni motiv za vpis obveznic pri omenjeni ciljni grupi je zakonska možnost, po kateri se za znesek vpisanega posojila zmanjšuje davčna osnova. To pomeni da je vpisovalec s tem oproščen dela družbenih dajatev in če denar vpiše oz. nameni za produktivne naložbe po našem predloženem programu. OZD imajo ob tem tudi možnosti koriščenja ugodnosti, ki veljajo pri naložbah v turistične objekte ter objekte na gospodarsko manj razvitem področju. Pri koriščenju gratis storitev je možno da se 4 tedne bivanja v hotelu A kat. zamenja za 6 tednov bivanja v hotelu B kat. Gratis storitve veljajo za vseh 6 let v katerih zapadejo kuponi obveznic v plačilu. Obvezniki za plačevanje davka iz skupnega dohodka lahko v teku razpisa koristijo možnost za uveljavljanje davčne olajšave v letu 1988 ali v letu 1989 ali oboje. Predlagana oblika pogojev pokriva in-

teres vpisovalcev v tem, da zagotavlja realno vrednost vložka, investitor oz. razpisovalec pa s tem doseže normalnejšo razporeditev obveznosti v vseh 6-letih koliko traja aranžman oz. vezava sredstev. Pomembna je tudi ugodnost po kateri lahko upravičenec odstopi koriščenje gratis storitev drugi domači pravni osebi oz. subjektu, ki ima status domačega gosta. Prav tako bodo imeli vpisovalci določeno prednost pri včlanjevanju v bodoči golf klub Rogaška.

Možna razpisna vsota je seveda precejšnja in v tem in naslednjem mesecu bo potrebno vložiti veliko naporov v animiranje tržišča potencialnih vpisovalcev, zato, da bi dosegli čimvečji interes. Na podlagi ocene tega interesa se določi končna razpisna vsota. Glede na izredno ugodne pogoje pod katerimi bi s temi sredstvi lahko financirali naš razvojni program štejemo za nujno in potrebno, da se v proces promocije vključijo vsi dejavniki, ki lahko k temu prispevajo pozitiven delež. Potrebno bo precejšnje število kontaktov ter vlaganje v sporočilo preko ustreznih medijev. Akcije bomo seveda koristili tudi za promocijo naše zimske ponudbe.

Realno moramo oceniti, da možnosti za izvedbo te aktivnosti niso neomejene zato velja priložnost, ki se nam je s pravočasno pripravo akcije ponudila, čim boljje izkoristiti. Vsem, ki bi se o tem želeli podrobneje pozanimati ali ki bi za vpisovanje sredstev po tem aranžmanu imeli možne interese, bomo nudili potrebne informacije preko vodstva TOZD, prodajne službe, finančne službe Zdravilišča, vodstva DO in drugih nivojev.

Verjetno se bo kdo vprašal, kaj pa v primeru, če razpis ne uspe. Tudi v tem primeru za nas ne nastane večja direktna gospodarska škoda izvemši seveda stroške in pa napore, ki bi jih imeli s pripravo oz. animiranjem tržišča. Po ocenah, ki jih je zbral partner na tržišču ter ob dejstvu, da je pri emitiranju oz. posredovanju vpisa teh obveznic pripravljena sodelovati tudi LB ocenjujemo, da so podane realne možnosti, da razpis uspe. Pri tem računamo na to, da bosta imič storitev Zdravilišča ter ugodni pogoji za vlagatelja dovolj tehtna argumenta, s katerimi bomo lahko vzbudili primeren interes v vseh potencialnih sredinah.

Direktor TOZD 1
Milan Zagoda, dipl. oec.

DEVETMESEČNO POSLOVANJE V NAŠI DELOVNI ORGANIZACIJI

Po črki zakona moramo vsake 3 mesece delati bilance, statistične preglede, računati takšna ali drugačna kazala ipd., zato se mi zdi, da smo prisiljeni trošiti mnogo energije, samo, da zadovoljimo zakonodajalca. To energijo bi lahko koristneje izrabili z racionalizacijo te "solate" in podajali za družbo enkrat letno poročilo o našem poslovanju z vsemi spremljajočimi dokumenti, med letom pa mora biti naš glavni cilj, da z udarnimi podatki, ki jih zahteva naše poslovanje sami sebi pomagamo krmiliti ladjo naprej čim bolj varno in čim hitreje.

To moje razmišljanje, ki ni od danes, se bo verjetno že naslednje leto uresičilo, saj so tendence, da se tudi na področju računovodstva zgledujemo po zakonih uspešnih ekonomijah, kjer moramo enkrat letno podatki zaključni račun, pa še to bolj naravnano na likvidnostno bilanco (namreč to je najbolj jasna slika poslovnega subjekta ali je sposobna poravnati zapadle obveznosti ali ne). Med letom — ob devetmesečju pa je obvezna le pismena informacija družbi, kakšna je ekonomska situacija v firmi za omenjeno razdobje.

Zelo poenostavljeno, kaj ne?

Resno se govori, da bi tudi mi morali preiti na to "zahodno prakso" in na združenjih računovodskih delavcev o tej zadevi resno razpravljati, celo in-

formacije so že, da je to zahteva mednarodnega monetarnega fonda (MMF). Osebo nimam nič proti takšni poenostavitvi in racionalizaciji, saj je to korak naprej k večji učinkovitosti tudi na tem področju. Vse sile so lahko vložene v zbiranje in spremljanje informacij za naše tekoče poslovanje, ki je na žalost dnevno pod udarom stalnih sprememb. Samo usposobljena in vedno budna ekipa strokovnih služb bo lahko prvenstveno v službi Zdravilišča Rogaška Slatina in ne v službi družbe ali birokracije, kamor nas trenutno zakonodaja sili.

Ozrmo se torej na devetmesečno poslovanje v Zdravilišču Rogaška Slatina. Večina informacij je bila podana na zborih delavcev zato bom tu podal tiste najvažnejše. Vsi gospodarski ukrepi, ki so nam bolj ali manj znani, so pozitivno in negativno vplivali na naše poslovanje in smo tako prišli do devetmesečne bilance. Značilnosti tega obdobja, ki je prav pogojena z državnimi ukrepi ekonomske stabilizacije je položaj obeh proizvodnih organizacij v Zdravilišču. Temeljna organizacija Zdraviliška dejavnost beleži zelo dober rezultat tudi v realni primerjavi s preteklimi leti, sam smo beležili v tem obdobju povečanje tujih nočitev in ker je tečaj dinarja hitreje padal, kot je bila stroškovna inflacija, se iz tega razloga kaže pozitiven

rezultat, kar pomeni v bistvu stimulacijo tistih, ki smo v polletju povečali izvoz. Nekoliko je ta rezultat poslabšalo dejstvo, da smo se srečali z delno zmanjšanjem povpraševanja na domačem trgu, kar je pa posledica manjše kupne moči in preorientacija potrošnje pri naših državljanih. Če je za TOZD Zdraviliška dejavnost značilno, da so gospodarski ukrepi prispevali k boljšemu rezultatu, je nasproten položaj Polnilnica, kjer so imeli do maja zamrznjene cene na novembrskem nivoju, pri čemer pa so stroški repromateriala in ostali stroški storitev rasli s svojo logiko. Vendar se je stanje na srečo koncem polletja obrnilo, cene so se sprostile in normalizirale, prav tako pa se bistveno poveča prodaja, za kar je največ prispevala primerna sezona v poletnih mesecih. Prodaja je bistveno porastla in če ocenimo, da so postavljene cene dovolj visoke, da pokrivajo vse vhodne stroške, po tem bi naj poletni meseci pomenili sanacijo polletnega rezultata gospodarjenja. TOZD Vzdrževanje je po pravilu v položaju, da vedno deli usodo na povprečju obeh proizvodnih temeljnih organizacij, ker ne veljajo čisti ekonomski odnosi, ampak se sprti dogovarjamo o ceni storitev in o ostaniku dohodka, ki ga TOZD Vzdrževanje namenja za svojo lastno razširjeno reprodukcijo.

Z zelo načrtnim in sistematičnim delom smo zaloge zmanjšali na normalni nivo, tako da revalorizacijski faktor ne obremenjuje v toliki meri bilance TOZD-a, obenem pa z načinom nabave in pridobivanja dobaviteljev zagotavljamo normalno oskrbo z rezervnimi deli in normalno funkcioniranje dela v osnovnih temeljnih organizacijah. Delovna skupnost skupnih služb je z dogovorjenim odstotkom za funkcioniranje te skupnosti pokrila vse odhodke.

Računamo, da bomo do konca leta z normalnim poslovanjem vseh TOZD zagotovili ustrezna sredstva za delovno skupnost z obstoječim odstotkom od celotnega prihodka in da bomo morda še nekaj denarja ostalo za potrebe proizvodnih TOZD. V celoti gledano bi lahko trdili, da smo se v tem devetmesečju obnašali racionalno in da smo se prilagajali pogojem ekonomske politike in ekonomskega sistema.

darstvu in previsoka inflacija se je čez noč prevesila v nasprotje. Iz 36.000% se je prelevila v 56% inflacijo, s tem, da je večina podjetij šla v stečaj in gospodarstvo se je praktično začelo znova. Sicer na nižjih osnovah, z drugačno proizvodnjo, manjšim obsegom, pa vendarle z zelo znosno inflacijo.

K2)

Brazilci so poskušali z zamrznitvijo cen. To bi jim bilo skoraj uspelo vendar zamrznitev lahko vzdrži le 6 mesecev, pri odmrznitvi pa morajo stopiti v veljavo že prej dobro izdelani programi (realni tečaj valute, beneficirane obrestne mere za najperspektivnejše panoge, socialni programi ipd.).

Tega na žalost Brazilska vlada ni imela in po odmrznitvi je inflacija še bolj poskočila in se še ne ustavlja.

K3)

Izrael je uspel s "šok terapijo". Izredno znižanje proračunskih izdatkov je največ pripomoglo k zaustavitvi inflacije. Firme, ki so bili stalni zgubaši so šle v konkurz, nezaposlenost se je v prvi fazi povečala, hitro pa so začeli razvijati najbolj propulzivne panoge z že prej dobro izdelanimi programi. Odpovedali so se tufi vojaškega projekta izdelave supersoničnega letala! (Obremenil bi bil proračun za dodatnih 4 mrd \$). Tudi "Striček Sam" (ZDA) so znatne pomagale pri tem z svojimi 3 mrd \$ denarja.

To so torej 3 recepti različnih prijemov borbe proti inflaciji. Kaj bo prinesel jugoslovanski še ne vemo. V nadaljevaju pa bomo poskušali prikazati poglavje, ki se navezuje na dosedaj povedano in sicer: inflacija in investicije (predvsem z ozirom na razmišljanje v naši DO).

Florjan Zorin, dipl. oec.

Pojav in posledice inflacije

O inflaciji je bilo napisano in spregovorjeno že toliko besed, da smo že malo alergični ob nenehnem ponavljanju te besede. Pa vendarle bi želel v tem članku malo osvežiti ekonomsko teorijo (kritike prevzamem z razumevanjem) saj mi bo ta prikaz pomagal v naslednjem članku dati odgovor na velikokrat zastavljeno vprašanje: Ali nas v naši DO v pogojih stagflacije pregreta investicijska politika ne vodi v nasprotno smer, kot bi si želeli?

Inflacija je ekonomski pojav, ki ni prisoten samo v našem gospodarstvu, ampak ga poznajo vsa svetovna gospodarstva. Razlika je samo v višini le-te. Inflacija je vzpodbujevalec gospodarstva, zato je zaželjen pojav, ampak za to veljajo točno določene zakonitosti. S kolikšno stopnjo se prikaže gospodarska rast, dvakrat tolikšna naj bi bila inflacija (npr.: gospodarska rast v Angliji je 2,5% letno, je 5% inflacija užitna, zdrava in zaželjena).

Kjer se srečujemo z nasprotnim pojavom t.j. deflacijo, država ni preveč zadovoljna. Namreč: vrednost valute je za tujino tako visoka, da je izvoz otežkočen, zaradi tega, ker mora kupec preveč plačati za uvoženo blago in jo bo zaradi tega raje kupil drugje, kjer valuta ni tako močna (nap. kadar pada vrednost USA\$ se izvoz iz ZDA povišuje, tudi nafta je za nas cenejša, ker jo plačujemo v \$, nasprotno pa nemška marka (DEM) raste in pomeni, da moramo za uvoženo blago plačati več. Zato večina uvoznikov raje uvažata blago, ki ga je potrebno plačati z \$ in nemško gospodarstvo ni več izvozno konkurentno).

Nasprotno je sicer pri uvozu: (za Nemčijo je roba, ki jo sama uvozi in plača z DEM znatno cenejša, kot pa uvoz za ZDA).

Inflacija, ki preseže normalne okvire, pa kljub temu še povzroča gospodarsko rast ni sicer zaželjena, nima pa tako negativnih učinkov, saj se vsako leto proizvede več dobrin, kar je smisel gospodarjenja.

Neverna je inflacija okrog 100% in več, saj takrat cene podivjajo, gospodarska rast pa stagnira (čedalje manj dobrin proizvedemo, cene rastejo, plače se realno zmanjšujejo, investicije se ustavijo zaradi predragega denarja). Ker se srečujemo z dvema pojavi stagnacije (pešanje gospodarstva) in infalcijo (nezadržna rast cen) pomeni to posebno ekonomsko kategorijo imenovano strokovno-stagflacija.

Ravno v tej točki smo mi z jugoslovanskim gospodarstvom. Napovedi so nevdružne, teorija pa ponuja več rešitev. Praktične izkušnje so tri variante borbe proti pojavu tagflacije:

1. Bolivijski primer
2. Brazilski primer
3. Izraelski primer

k1)

Latinsko-ameriške države so znane po visoki inflaciji. Prednjači predvsem Bolivija, ki je edinstven primer. Njena inflacija je rastla od 100% do 1.000% pa vse do 36.000% inflacije na leto. K sreči so za nas še to nerazumljive številke. Po dosegu te stopnje pa je nastal infarkt v gospo-

**OPREDELITEV POSLOVODNIH
ORGANOV IN DELAVCEV
S POSEBNIMI POOBLASTILI IN
ODEGOVORNOSTMI V
SPREMENBAH ZAKONA O
ZDRUŽENEM DELU TER
POOBLASTILA POSLOVODNIH
DELAVCEV PRI ODLOČANJU
O PRAVICAH IZ DELOVNEGA
RAZMERJA PO NOVELI ZAKONA
O DELOVNIH RAZMERJIH**

Za opredelitev poslovnih organov in delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi s spremembo Zakona o združenem delu, je bila ena od ključnih izhodišč kritična analiza delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja. Iz ocene stanja so bile za spremembe in dopolnitve Zakona o združenem delu pomembne ugotovitve, da v OZD niso natančno določene in razmejene funkcije: upravljanje, poslovodna funkcija, strokovno predlaganje in odločanje, kar otežuje zaostrovanje odgovornosti nosilcev teh funkcij. Predvsem je poudarjena dolžnost rednega poročanja o uspešnosti dela, kar omogoča nenehno kontrolo nad izvajanjem sprejetih sklepov in ugotavljanju odgovornosti. S sprejemom sprememb in dopolnitev Zakona o združenem delu, se je uresničilo izhodišč:

- da se zagotovi popolnejši vpliv delavcev pri izvolitvi poslovodnega organa,
- da se natančneje določi delovno področje poslovodnega organa delovne organizacije
- da se poveča odgovornost poslovodnega organa.

Za uresničitev teh izhodišč so bile izvršene obsežne spremembe in dopolnitve Zakona o združenem delu, zato po številu spremenjenih členov, kot tudi po njihovi vsebini in obsegu. Značilnost teh sprememb je, da so skoraj vse neposredno uporabljive, tako da ne terjajo posebnega dodatnega samoupravnega urejanja, pa tudi to, da v postopku sprejemanja ta vprašanja niso bila tako sporna kot nekatera druga.

1. Pooblastila poslovnih delavcev pri sklepanju o začasni razporeditvi delavca na druga dela in naloge v nujnih primerih po noveli ZDR.

Po dosedanji ureditvi so lahko delavci s samoupravnim splošnim aktom pooblastili posameznega delavca, da je izdajal sklepe, ko je šlo za začasno razporeditev delavcev v nujnih primerih, za odreditev dela preko polnega delovnega časa itd. Novela Zakona o združenem delu je tako možnost v samoupravnem splošnem aktu bistveno zožila, saj je po zakonu pooblaščen le poslovodni organ, medtem ko lahko samoupravni splošni akt dolo-

či pooblastila le za delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi in ne za katerega koli drugega delavca. Tako npr. delavec, ki vodi določeno enoto ne more imeti takih pooblastil, če ni hkrati tudi delavec s posebnimi pooblastili in odgovornostmi.

2. Pooblastila v zvezi z začasno odstranitvijo delavca.

Novela Zakona o delovnih razmerjih je dopolnila pooblastilo v zvezi z začasno odstranitvijo delavca tako, da lahko pooblaščen delavec izda tudi sklep o začasni odstranitvi delavca iz temeljne organizacije. Doslej takega pooblastila ni mogel imeti individualni delavec, ampak le pristojni samoupravni organ.

3. Pooblastila v zvezi z izdajanjem sklepov in odredb.

Dosedanja ureditev pooblastil po Zakonu o združenem delu je bila urejena tako, da je moral pooblaščen delavec svoje sklepe oz. odredbe predložiti v presojo pristojnemu samoupravnemu organu, v roku, ki ga je določil samoupravni splošni akt, vendar najkasneje v sedmih dneh. Če pooblaščen delavec tega ni storil, je odločitev izgubila pravno veljavo, hkrati pa je zakon tudi predvideval, da se je zoper pooblaščenega delavca uvedel disciplinski postopek, če je pristojni organ ugotovil, da je pooblastilo zlorabil. Ker novela Zakona o združenem delu ni predvidevala poznejšega preverjanja odločitve pooblaščenega individualnega delavca, je tudi novela Zakona o delovnih razmerjih opustila zahtevo po predložitvi sklepov pristojnemu samoupravnemu organu. Res je, da mora pooblaščen delavec obvestiti n.p.r. o izrečenem disciplinskem ukrepu delavski svet, vendar gre samo za obvestilo pooblaščenega delavca, ne pa za predložitev svoje odločitve, ki naj bi jo presodil ali preveril delavski svet.

4. Varstvo pravic delavcev.

Delavcu so varovane vse pravice iz delovnega razmerja tudi v primeru, ko se ne strinja s sklepi pooblaščenega delavca, ne glede na to ali gre za odločitve o obveznostih iz delovnega razmerja ali pa za odločitve v disciplinski zadevi. V prvem primeru lahko delavec izpodbija sklepe z zahtevo za varstvo pravic, ki jo vloži v roku 15 dni na pristojni organ v OZD, v drugem primeru pa z vložitvijo ugovora na delavski svet temeljne organizacije v roku osem dni od vročitve odločbe. Delavec pa ne more vložiti samostojne zahteve za varstvo pravic v primeru, ko se ne strinja z mnenjem pooblaščenega delavca o prispevku

k delu oz. dohodku temeljnemu organizacije, kajti mnenje je namenjeno pristojnemu samouprav. organu, ki ugotavlja, kakšne delovne rezultate je delavec dosegel in tudi odloča kakšen osebni dohodek mu gre na podlagi njegovega delovnega prispevka. Sklep o določitvi osebnega dohodka na podlagi delavčevega prispevka k delu, lahko delavec izpodbija v 15 dnevem roku z vložitvijo zahteve za varstvo pravic pri delavskem svetu in v svoji zahtevi posredno izpodbija tudi mnenje pooblaščenega delavca, če temelji sklep samoupravnega organa na takem mnenju.

Velja poudariti, da za samoupravni organ, ki je pristojen za odločanje o delavčevem prispevku k delu mnenje pooblaščenega delavca ni obvezno, vendar mora pristojni organ ustrezno utemeljiti svojo odločitev, če se ne strinja z mnenjem pooblaščenega delavca.

5. Pooblastilo za izrekanje ukrepov za lažje kršitve delovnih obveznosti. S samoupravnim splošnim aktom, se lahko pooblasti poslovodni oz. delavec s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, da izreka ukrepe za lažje kršitve delovnih obveznosti. O ugovoru zoper ukrep za lažjo kršitev delovne obveznosti, ki ga je izrekel poslovodni organ oz. s samoupravnim splošnim aktom pooblaščen s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, odloča delavski svet temeljne organizacije ali disciplinske komisije druge stopnje, kot to velja v primeru ugovora zoper odločitev disciplinske komisije. (Opomba: sestavek je povzet iz referata mag. Kocbek Marjana objavljenega v Novostih v zakonu o združenem delu — januar 1988 in iz komentarja o pooblastilih poslovnih delavcev in odločanju o pravicah iz delovnega razmerja po noveli ZDR, objavljenega v Pravni praksi št. 16/88).

Marjan Berložnik

Dr. Milanu Isteniču v spomin

Temni oblaki so prekrivali nebo nad majhno gorenjsko vasjo Žiri, mi pa smo se za vedno poslavljali od Tebe v kraju, kjer si se rodil leta 1924 in preživljal srečno otroštvo v krogu svoje družine. Že zelo zgodaj Te je želja po znanju ločila od svojih domačih; odšel si v bližnjo Ljubljano, kjer si kot odlični dijak končal srednjo šolo. Tudi Tebi ni bilo prizaneseno. Vojna vihra Te je zajela kot mladega fanta. Zaveden, kot si vedno bil, si se pridružil borbi za osvoboditev domovine. Kot aktiven borec v partizanih si bil ranjen, ujet in zaprt v zloveščem okupatorjevem zaporu v Begunjah. Obso-

dili so Te na smrt in le naključje, da si bil ranjen in nisi mogel hoditi, Te je pravzaprav rešilo smrti, kateri si že pogumno zrl v oči. Rane so se nekoliko zacelile, pustile pa so Ti posledice za vse življenje. Vse težave si potrpežljivo prenašal in končal medicinsko fakulteto v Ljubljani. Ustvaril si si družino, ki si ji bil do smrti vdan.

Po krajšem službovanju v Izoli Te je življenjska pot zanesla k nam v Rogaško Slatino. Tu si se že kot mlad zdravnik vestno predal svojemu delu, vsa leta si požrtovalno pomagal bolnikom in tudi kolegom, ki smo Te vedno bolj spoznavali kot dobrega, potrpežljivega in poštenega zdravnika in kolega. Čeprav nisi bil zdrav, si poleg svojega dela aktivno deloval v številnih družbeno-političnih organizacijah. Še ko je bolezen resno prizadela Tvoje zdravje, si vestno opravljal delovne obveznosti do usodnega dne, ko Ti stroka, ki si ji bil vse življenje tako predan, ni mogla pomagati. Tako rekoč, iz ordinacije si odšel v operacijsko sobo. Posledic operacije žal nisi preživel.

Smrt Te je nenadoma kruto iztrgala iz naše sredine. Nemogoče je opisati skelečo bolečino, ki jo občutimo, ko zremo na Tvoj prazen sedež na strokovnem kolegiju. Ne moremo verjeti, da Te ni več v odrinaciji in da nas ne bodriš več s svojim prefinjenim smislom za humor. V kokektivu je ostala za Tabo, dragi Milan, praznina. Pogrešamo Te kot dobrega sodelavca, potrpežljivega zdravnika in zlasti kot dobrega človeka. Tak nam boš ostal v trajnem spominu.

Kolektiv Zdravstva

Sklepi zadnjih dveh sej konference OO ZSS Zdravilišča:

1. Predsednica konference tov. Aralica Branka je bila zadolžena, da se o nabavi ozimnice dogovori z nabavno službo Zdravilišča. Za zbiranje naročil so zadolženi predsedniki izvršnih odborov osnovnih organizacij po TOZD-ih in DSSS.
2. Za sindikalne izlete je namenjeno 10.000.— din po osebi s tem da se za prevoz dogovorijo po TOZD-ih.
3. Seminarja za predsednika IO OO ZS se udeleži tov. Žumer Mirko iz TOZD-a Vzdrževalna dejavnost.
4. Zdravilišče prispeva sredstva za vence delavcev Zdravilišča, njihovih ožjih družinskih članov in upokojencev Zdravilišča. Osmrtnice so objavijo v časopisu v najmanjši obliki in to za delavce in upokojence Zdravilišča.

Za pripravo govora ob grobu sta zadolžena predsednik osnovne organizacije in delavčev neposredni nadrejeni.

Za prevoz vencev poskrbijo v delovni sredini (s službenim avtom), medtem ko se prevoz na pogreb ne plača.

5. Tov. Herič Jože je zadolžen za naročilo novih pečatov.

6. Za zbiralno akcijo ob rojstvu trojčkov Cverlin se obvežejo vsi predsedniki osnovnih organizacij, da to akcijo izpeljejo.

S konference OO ZS Steklarna se skupno pošlje dopis vsem OO sindikata, delovnim organizacijam, proizvajalcev otroške hrane in oblačil, da prispevajo p svojih zmoglostih.

Sindikata Zdravilišča prispeva 400.000.— din iz fonda denarne pomoči.

Konferenca OO ZS predlaga CDS da

sprejme sklep o izgradnji etažne centralne kurjave skupno z DO Steklarna v hiši delavca Cverlina.

DS TOZD-1 se predlaga, da se tov. Cverlin Vladotu odobri 2 meseca plačanega izrednega dopusta s tem, da 1 mesec refundira DO Steklarna.

6.b

Na zborih delavcev se predlaga, da se tudi v naslednje leto podaljša samoupravni sporazum o prispevku invalidskega darjaja za društvo invalidov Smarje pri Jelšah.

7. Še naprej je potrebno vztrajati, da ne bo v osebnih dohodkih večjega zaostajanja kot 10% za republiškem povprečju,

da bo najnižji osebni dohodek 454.000.— din. V delovnih sredinah je potrebno preveriti, če so kakšni socialni problemi med delavci.

Na vseh ravneh se je potrebno boriti za zmanjšanje participacije v zdravstvu in ureditve zdravstvenih uslug v občini (ginekolog, röntgen; napotnice za specialista v Rog. Slatini, ne v Celju — izguba delovnih ur).

Še naprej je treba vztrajati v bonitetah za naše delavce pri počitniških kapacitetah oz. letovanju.

8.

Izboljšati informacije o gospodarskih dogajanjih in investicijah v delovnih sredinah.

9.

IO naj v svojih OO zberejo pripombe na Pravilnik o letovanju v roku 1 meseca.

10.

Z vodstvom TOZD-1 in s prodajno službo se proučijo možnosti razširitve počitniških kapacitet na podlagi zamenjave.

11.

Tov. Žaberl Mariji se izplača honorar za vodenje blagajne vzajemne pomoči v višini polovice povprečnega OD v DO.

12.

Delavcem, ki vodita žensko in moško rekreacijo za delavce Zdravilišča se izplača honorar, katerega višina se določi na osnovi vrednosti ure trenerja v telovadnici.

13.

Za gledališki abonma v letošnjem letu prispevamo polovico cene za vsakega prijavljenega delavca. Planirana sredstva damo na razpolago službi za prereditve, ki je organizator.

14.

Za vse delavce in upokojence Zdravilišča se za novo leto naročijo žepni koledarji, za kar so tudi rezervirana sredstva.

Zgovorne številke s področja stanovanjske problematike

Kakor vsako leto smo tudi letos izvedli postopek za sestavo prioriteten list za stanovanja in za stanovanjska posojila, s to razliko, da se je le-ta začel in končal kasneje kot prejšnja leta. Kljub našemu prizadevanju in predlogu, da bi bil razpis za sestavo prioriteten list objavljen prej kot prejšnja leta (vsaj meseca februarja), nam navedeno ni uspelo. Objavljen je namreč bil štiri mesece kasneje kot smo predlagali.

Zaradi vpogleda v opisano problematiko si upamo trditi, da se zaostrene razmere, žal, izražajo tudi na stanovanjskem področju, kar bo razvidno iz nadaljevanja.

Število vlog za kredite in stanovanja je bilo v mejah pričakovanega, torej podobno kot lansko leto, edino stopnja nezadovoljstva, nestrpnosti in nezumevanja je pri nekaterih zaposlenih bolj zaostrena.

Poglejmo si najprej stanje na področju **STANOVANJSKIH KREDITOV:**

	TOZD 1		TOZD 2		TOZD 3		DSSS		Skupaj	
	v %		v %		v %		v %		v %	
Število vseh prosilcev	80	100%	23	100%	21	100%	13	100%	137	100%
Prosilci z namen. varč.	47	60%	11	48%	10	48%	12	92%	80	58%
Prosilci brez nam. varč.	32	40%	12	52%	11	52%	1	8%	56	41%
Število odobrenih vlog	53	66%	11	48%	11	52%	11	85%	86	63%
— po točkovanju	50		11		9		11		81	
— po socialni		3		0		2		0		5
Število neodobrenih vlog	27	34%	12	52%	10	48%	2	15%	51	37%
— po točkovanju	12		2		6		0	20		
— ne izpolnjujejo pogojev	11		6		3		1		21	
— preizkusa vrednost predračuna	4		4		1		1		10	

Vseh vlog za kredite je bilo 137, od teh je bilo v predlogih prioriteten list odobrenih 86 vlog (to je 63%), neodobrenih pa 51 vlog (to je 37%). Kot vidimo v tabeli, je večina vlog odobrenih po točkovanju, le nekaj (5) pa po socialni (to je glede na izredno težke stanovanjske, ekonomske, zdravstvene ali družinske razmere). Te delavce so predlagali posamezni odbori za stanovanjske zadeve, odobrili pa jih je odbor za družbeni standard. Opazne pa so tudi razlike glede števila odobrenih vlog med TOZD-i. Posebno vidna je primerjava med številom oz. odstotkom odobrenih vlog v TOZD Polnilnica (48%) in Delovni skupnosti skupnih služb (85%). Vzrok za takšno stanje je, po našem mnenju, predvsem v pogoju namenskega varčevanja. Iz prvega dela tabele je razvidno, da malo manj kot polovica prosilcev nima namenskega varčevanja (42%). Največ takšnih, torej prosilcev brez namenskega varčevanja, je v TOZD-u Polnilnica in TOZD-u Vzdrževalna dejavnost (52%), najmanj pa v DS Skupnih služb (8% ali 1 delavec). Pogoj namenskega varčevanja pa ni pomemben le kot izločitveni razlog (ker se po Pravilniku o reševanju stanovanjskih razmer de-

lavcev lahko kredit izjemoma dodeli tudi delavcem, ki zaradi izredno težkih stanovanjskih, socialnih in drugih razmer ne morejo namensko varčevati), ampak je ta pogoj pomemben tudi pri točkovanju. Pri točkovanju (v letošnjem sistemu) je bila določena spodnja meja — spodnji limit, ki ga naj bi delavec dosegel, da bi bil upravičen do kredita (poleg izpolnjevanja ostalih pogojev). Spodnja meja je pri novogradnji bila 200 točk, pri adaptacijah pa 120 točk. Z namenskim varčevanjem pa je delavec pridobil 100 točk. Tako se je pomen namenskega varčevanja še povečal (prejšnja leta je delavec za namensko varčevanje pridobil le 60 točk), kar pomeni, da se je pomen ostalih, dejanskih razmer (stanovanjske, ekonomske, zdravstvene, družinske razmere, delovna doba...) zmanjšal. Razen tega se zavedamo, kaj pomeni v današnjih razmerah, v današnjih pogojih namensko varčevati. Zato že nekaj časa, skupaj z odbori za stanovanjske zadeve, predlagamo ukinitve tega pogoja.

Še nekaj je prišlo letos v postopku bolj do izraza kot prejšnja leta, namreč kredit za adaptacije.

OBISK V AVSTRIJSKIH ZDRAVILIŠČIH

Sindkat Zdravstva že par let organizira za člane kolektiva Zdravilišča Rog. Slatina strokovno ekurzijo v Zdravilišče v sosednje države. Tako smo bili v Zdravilišču severne Italije, Čeških Zdraviliščih ter v Madžarskih Zdraviliščih. Letos smo se ogledali par Avstrijskih Zdravilišč. Pot nas je vodila najprej do Zdravilišča Bad Geichenberg. To Zdravilišče je blizu Radgone in je pokrajina tudi slična našemu Prekmurju. Sprejeti smo bili zelo prijateljsko ter smo si ogledali celotno zdravilišče. Indikacije so: revmatska obolenja, obolenja dihalnih poti ter obolenja srca in krvotoka. Bavijo se tudi s sprostitveno in antistres terapijo. Zdravilišče je lepo urejeno in tudi tehnično dobro opremljeno. Videli smo nekatere stvari, ki jih pri nas ni, pa bi jih bilo v bodoče pametno uvesti.

Sledil je ogled Zdravilišča Lopersdorf. Ko so vrtali za nafto, so odkrili bogato nahajališče termalne vode. Praktično sredi dežele, na livadi je zrastle moderen Center, ki je sodobno opremljen. Indikacije so revmatska obolenja. Ta kraj je tudi zelo priljubljena izletniška točka, zato ga obišče veliko prehodnih gostov, izletnikov, predvsem iz Gradca in okolice. Imajo dobro razvito elektroterapijo, čudovit trim-kabinet in kozmetično dejavnost. Zopet smo bili dobro sprejeti in lepo pogoščeni.

Že polni lepih vtisov smo končno prispeli še v zdravilišče Tatzmannsdorf, ki je zdravilišče za obolenje srca in krvotoka. Seveda imajo kot indika-

cijo tudi revmatska obolenja, obolenja rodil ter dihalnega aparata. Ukvarjajo se tudi z obolenji presnove.

S tem je bil prvi dan ogleda zdravilišč zaključen in prijetno utrujeni smo pred mrakom prispeli na Dunaj. K sreči smo hitro našli naš hotel, ki ni bil sicer nič posebnega, vendar udoben za eno noč za utrujenega popotnika. Osvežili smo se, se kot čreda ponovno našli skupaj, se odpeljali v center Dunaja, se sprehajali in občudovali mesto ponoči.

Zjutraj smo imeli po zajtrku ogled mesta Dunaj. Vodič, ki smo ga najeli je bil čudovit. Tako, da sploh nismo občutili, kdaj so minile štiri ure in pol. Ko smo zapustili Dunaj, nas je pot peljala do centra za zdravljenje z bioprehrano — biofarmo Hartberg. Zopet smo si ogledali zanimiv način rehabilitacije, poizkušali čaje in biološko polnovredno hrano ter se počasi vrnili v domovino.

Pot je bila naporna, vendar je minila brez pretirane utrujenosti in vsi smo se vrnili zdravi in polni novih vtisov, katere bi strnil v par vrsticah:

1. Čistoča okolice zdravilišč in v samem zdravilišču je bila povsod enkratna. Sploh smo vsi uživali in se čudili nad urejenostjo, tudi najbolj nepomembnega grmička.
2. V vseh centrih je registracija ter vsi postopki in razpored vodeno računalniško.
3. Osebe je bilo povsod zelo prijazno, odnos do gosta naj bo stalnega ali prehodnega, domačega ali tujca je zelo korekten, pristen, vendar naraven in nevsiljiv. Človek se počuti ugodno.
4. V vseh zdraviliščih imajo dobro in moderno fizikalno terapijo, medtem, ko ostala zdravstvena služba, mislim, da je naša boljša, čeprav tudi njihova ni slaba.

Cena izleta je bila zmerna, ker smo z organizacijo srečolova ter s skromnostjo v prehrani in v nočitvah, precej prihranili. Sindikat je plačal del prevoznih stroškov, del pa iz fonda za izobraževanje.

Če so bo kdo vprašal, če je takšen izlet izobraževanje, trdim, da je, kajti če hočemo imeti sodobno zdravilišče, je premalo, da imamo samo zgrajene nove stavbe. Moramo imeti v njem zaposlene ljudi, ki vedo tudi, kaj delajo podobne ustanove — naši konkurenti.

Videli smo tudi nekaj novitet, katere bomo pri nas ob prvi priliki tudi na novo vpeljali. Najnujnejše pa je v našem zdravilišču urediti računalniško vodeno prijavnost in rezervacijsko službo ter urediti okolje in povečati mir v zdravilišču. V teh zdraviliščih smo videli, da so velike sprehajalne površine v ravnini. Tudi pri nas moramo to urediti, kajti povprečno so naši gostje starejši ljudje, ki zaradi svojega slabega srca ne morejo več hoditi na Bellevue, posebno pa ne po taki poti kot je sedaj; človek ne more stopiti varno...

Mislim, da je nujno posvetiti našemu okolju večjo skrb, da ne bomo naših gostov stiskali v tako že močno zmanjšan zdraviliški park ali na cesto med kolono avtomobilov.

dr. Jože Kokovnik

ČAJ

Domovina čajev je Burma. Na Kitajskem ga poznajo že čez 1000 let. V 15. stoletju se je razširil na Japonsko. V preteklem stoletju pa so ga pričeli gojiti tudi v drugih subtropskih in tropskih krajih, predvsem Indija, Ceylon, Indonezija, Kavkaz, Brazilija itd.

(nadaljevanje na strani 10)

	TOZD v %	TOZD v %	TOZD v %	DSSS v %	Skupaj
	1	2	3		
Število vseh prosilcev	80 100%	23 100%	21 100%	13 100%	137 100%
— za novogradnjo	49 61%	10 43%	14 67%	11 85%	84 61%
— za adaptacijo	31 39%	13 57%	7 33%	2 15%	53 39%
	(100%)	(100%)	(100%)	(100%)	(100%)

ADAPTACIJA

— odobreno	22 (71%)	3 (23%)	2 (29%)	0	27 (51%)
— neodobreno:	9 (29%)	10 (77%)	5 (71%)	2 (100%)	26 (49%)
— ne izpolnjuje pogojev	4	5	1	1	11
— po točkovanju	1	1	3	0	5
— prenizka vred. predračuna	4	4	1	1	10

Od vseh 137 vlog za kredit, jih je 84 za novogradnjo, 53 pa za adaptacijo, kar je skoraj 40% vseh vlog. Vlog za adaptacijski kredit je številčno največ v TOZD-u Zdraviliška dejavnost, procentualno pa največ v TOZD-u Polnilnica (57% od vseh vlog v tem TOZD-u), najmanj pa v DS Skupnih služb (15%). Od vseh vlog za adaptacijski kredit (53 vlog) jih je skoraj polovica (26 vlog) neodobrenih. Največ jih je odobrenih v TOZD-u Zdraviliška dejavnost, najmanj oz. nobena vloga za adaptacijski kredit pa ni odobrena v DS Skupnih služb. Ocenjujemo, da se je število vlog za adaptacijski kredit povečalo. Eden izmed vzrokov za to so verjetno tudi Dopolnila k Pravilniku o reševanju stanovanjskih potreb delavcev (v nadaljevanju: Pravilnik), ki je razširil možnosti oz. pogoje za pridobitev tega kredita tudi s tem, da se le pri nekaterih pogojih (ne pa pri vseh) upoštevajo stanovanjski standardi (ki npr. za 4-člansko družino znaša 70 m² in delavec, ki presega to kvadrato, ni upravičen do kredita — vendar to ne velja za vse kategorije adaptacije). Zaradi tega (takšnih določb Pravilnika) je na predlogu za dodelitev kredita tudi kakšen delavec,

ki ima relativno dobro urejene stanovanjske razmere, kar povzroča, kot slišimo, precej negotovanja in nezadovoljstva med delavci. Navedeno se lahko spremeni le s spremembo določb Pravilnika, kar pa odbori za stanovanjske razmere sami ne morejo spremeniti.

Ustavimo se še pri finančah, torej sredstvih, ki so v letošnjem letu namenjena za individualno stanovanjsko izgradnjo — kredit. Za Zdravilišče skupno znesejo 208.000.000.— din (20 milijard 800 milijonov starih dinarjev), od tega 68.000.000.— din po zaključnem računu leta 1987, 140.000.000.— din pa so predvidena sredstva, ki se naj bi natekla v letošnjem tričetrtletju.

Zaradi navedenega bi lahko vsak prosilec eno tretjino odobrenega kredita koristil takoj po zaključnem postopku (ko delavski sveti potrdijo prioriteto listo za kredit), dve tretjini pa od 28. 10. 1988 dalje. Omenimo naj, da je vrednost točke 11.000.— din, znesek najvišjega odobrenega kredita je 3.550.000.— din, najnižji odobren kredit za novogradnjo znaša 23.200.000.— in najnižji odobren kredit za adaptacijo je 1.320.000.— din.

	TOZD 1	TOZD 2	TOZD 3	DSSS	Skupaj
Sredstva za kredit	124.820.000	27.240.000	26.590.000	30.010.000	208.660.000
v %	60%	13%	13%	14%	100%

In kakšno je stanje je stanje na področju **STANOVANJ?**

Opomnimo naj, da so delavski sveti

že potrdili prioritete liste za stanovanja, tako da se podatki v nadaljevanju ne bodo spremeninjali do naslednjih prioriteten list.

Za stanov.:	zdrav.,	gost.	Skupaj	TOZD 2	TOZD 3	DSSS	Skupaj
Število vlog	17	46	63	8 (-1)*	5	12	88 (-1)
v %			71%	9%	6%	14%	100%
Zamenjava stanov.			7	1	0	4	12 14%

*vlogi niso bili priloženi vsi dokumenti

Rastlina je grm, ki zraste do 3 m visoko. Spada v rod *thea*. Seveda so poznane različne sorte, vendar spada vse v isto skupino. Razlika je v tem, da so pač nekateri grmički različni, Asamski čaj je drevo, ki zraste do 20 m višine.

Na plantažah čaja v Indoneziji npr. praktično obirajo liste vsake 14 dni skozi vse leto. Seveda, čim manjši so poganjki, tem bolj cenjen je potem čaj. Te liste potem različno sušijo in preparirajo oz. fermentirajo v posebnih prostorih s pomočjo gljivic. Na ta način dobi čaj boljšo aromo, nekatere sestavine listov se spremeni, fermentirajo, in tako dobi čaj različne barve in okuse.

Tehnika je odvisna pač od dežele v kateri se čaj pridobiva. V nekaterih predelih Kitajske in Indonezije se še danes čaj stiska in zvija ročno.

Če čaju dodamo še nekatere lističe, recimo jasmína, potem je to aromatizirani jasmínov čaj. Ali pa, če dodamo skorjo pomaranče, je to pomarančni čaj. Teh okusov je veliko.

Osnova vseh je listič rastline *thea*, ki ima pač v različnih področjih tudi nekoliko drugačne sestavine. V vseh čajih je osnovna sestavina kofein in to od 1,2 do 5%, potem čreslovina od 5 do 25% ter eterično olje do 1%. Nato pa so še manjše količine teofilina, metilxantina, adenina, klorofila, karotina, voska, dextrina in ostalih manj pomembnih snovi.

Od načina fermentacije in vrste čaja zavisijo tudi količine teh snovi. Predvsem čreslovina se lahko pri posebni fermentaciji zmanjša tudi za polovico. Farmakološki oz. zdravilni učinek čaja zavisi predvsem od količine kofeina, ki so ga včasih imenovali tudi tein, je pa kemijsko in farmakološko ista snov. Aktivna je še čreslovina ter eterična olja.

Glede na to, kako čaj pripravljamo je tudi odvisno, koliko bo katere sestavine v njem. V pravilu se čaj pripravlja kor poparek. V tem primeru praktično vsebuje skoraj ves tein oz. kofein, ter minimalno čreslovine. Če pa ga napravimo kot prevretek pa vsebuje več čreslovine.

Skodelica čaja vsebuje od 0,02 do 0,5 g kofeina. Za primerjavo skodelica kave vsebuje pribl. 0,1 g kofeina. Torej, če vzamemo preprosto računico je v skodelici čaja pribl. 3x manj kofeina kot v skodelici kave. Če pa računamo, da je skodelica kave pol manjša od skodelice čaja je potem razmerje 1:6. Seveda je pa pogoj, da je čaj pripravljen približno tako, da na 1,5 g suhega čaja vlijemo deciliter in pol vrele vode. Ker je glavna sestavina čaja kofein, čaj deluje tako, da stimulira centralni živčni sistem, predvsem možgansko skorjo, izboljša

Iz tabele je razvidno, da bi v Zdravilišču potrebovali 88 stanovanj. Največ potreb je v TOZD-u Zdraviliška dejavnost, kar je glede na število zaposlenih v tem TOZD-u razumljivo. Od skupno

Stanovanje	TOZD 1	TOZD 2	TOZD 3	DSSS	Skupaj
Garsonijera	2	0	0	1	3
Garson. ali 1-sobno	4	0	0	0	4
1-sobno	19	2	2	3	26
1-ali 1 1/2 sobno	2	0	0	0	2
1 1/2 sobno	4	1	0	1	6
1-ali 2-sobno	4	0	0	1	5
1 1/2 ali 2-sobno	2	0	1	0	3
2-sobno	19	1	2	5	27
2 ali 2 1/2 sobno	2	0	0	0	2
2 1/2 sobno	0	1	0	0	1
2 ali 3-sobno	2	2	0	0	4
2 4/2 ali 3-sobno	2	0	0	1	3
3-sobno	1	0	0	0	1
Skupaj	63	7	5	12	87

Iz tabele je lepo razvidno, da je največ potreb po eno sobnih in po dvosobnih stanovanjih (enako kakor že nekaj zadnjih let). Ni pa razvidno, kako močno pereča je ta problematika in kako močno je nezadovoljstvo nekaterih delavcev, predvsem v TOZD-u Zdraviliška dejavnost. Tako smo ob sestavljanju in obravnavi predloga prioritete liste dobili vtis, da je vse preveč prosilcev pričakovalo, da bodo razvrščeni na 1. mesto liste. Bojimo se tudi, da nekateri prosilci vidijo in priznavajo izključno samo svoj problem in svojo potrebo po stanovanju, kakor da so edini in da drugih prosilcev s stanovanjskimi problemi ni. Delo Odbora za stanovanjske zadeve ni bilo lahko niti prijetno. Marsikateri član tega odbora je na marsikaterem ogledu stanovanjskih razmer bil pretresen nad razmerami, v katerih še ponekod ljudje — naši delavci živijo. Pa vendar je pri sestavljanju predloga prioritete liste vsak član moral upoštevati tudi Pravilnik. In tega dejstva nekateri delavci ne razumejo, morda celo ne želijo razumeti (?). Sprašujemo se, kam to vodi? V anarhijo (brezpravnost, nered, brezvladje)? Si mar to želite? Oziroma: komu vse to odgovarja? Žal prihaja vse bolj v ospredje čas, ki zahteva vedno več razuma in razumevanja (ne pa afektivnost, na-

88 vlog pa je 12 vlog (14%) za zamenjavo za večje stanovanje.

In kakšna stanovanja bi naši delavci najbolj potrebovali?

gonskost), občutka za solidarnost in humanost, kar izključuje egoizem in egocentrizem — ta dva prečesta pojava dandanašnjice. Za to pa je potrebno vsaj malo dobre volje.

Zato pričakujemo, da se bodo v obravnavo novega ali dopolnjega Pravilnika o reševanju stanovanjskih potreb delavcev aktivno vključili vsaj tisti delavci, ki se ne strinjajo s sedanjim načinom reševanja stanovanjske problematike in tako bomo poskusili s skupnimi močmi izboljšati ta način.

Naj poudarimo, da čeprav letos ni bilo novozgrajenih stanovanj v Rog. Slatini, se navedena problematika pri nas rešuje na, v tem trenutku (upoštevaje tudi druge dejavnike) edino možne načine. V ta namen je bil usposobljen (adaptiran) hotel Slatinski dom (ki pomeni začasno reševanje najnujnejših stanovanjskih problemov), predvideva pa se tudi enaka usposodobitev hotela Turist. Morda bi kazalo ob tem premisliti, ali ga usposobiti za samske sobe (kot hotel Slatinski dom) ali pa ga usposobiti za družbena stanovanja (glede na visoko ceno novo zgrajenih družbenih stanovanj in glede na dejstvo, da vsi delavci v samskih sobah in na prioritetni listi čakajo na družbeno stanovanje).

koordinacijo mišljenja. Seveda, če pa popijemo čaja preveč, pa lahko povzročijo razbijanje srca, tudi tresenje in beg misli. Vsak človek reagira drugače. Tudi efekt izločanja želodčnega soka ter efekt izločanja urina je pri različnih ljudeh različen, vendar pa kofein pospešuje izločanje želodčne kisline. Zato ljudem, ki imajo preveč želodčne kisline ne priporočamo piti čaja, niti kave.

Druga sestavina čaja je čreslovina, ki

pa povzroča zaprtje in krče v črevesju. Zato pogosto uporabljajo čaj kot sredstvo proti driskam.

Eterična olja, ki so v čaju so pa tista, ki naredijo pitje čaja ugodno in ne smemo pozabiti, da ni vseeno kakšen čaj pijemo. Še manj vseeno pa je kako ga pijemo. Pitje čaja mora biti obred, če hočemo, da je njegov efekt tudi takšen kot si ga želimo.

dr. Jože Kokovnik

Govor predsednika IS Sob Šmarje pri Jelšah tov. Mirana Krkleca na centralni slovesnosti ob prazniku občine Šmarje pri Jelšah v Šentvidu pri Grobelnem, dne 11. 9. 1988

TOVARIŠICE IN TOVARIŠI DELEGATI, DRAGI GOSTJE!

Današnja slavnostna seja občinske skupščine poteka v novi dvorani doma krajanov v krajevni skupnosti Šentvid, ki je letos soorganizator praznovanja občinskega praznika. Ob tej priložnosti vsako leto počastimo spomin na številne žrtve, ki jih je za svobodo daroval ta del naše slovenske zemlje. 9. september 1944 je bilo osvobojeno Kozje kot zadnja in najmočnejša okupatorjeva postojanka. Osvoboditev Kozjega pomeni zaključek uspešnih operacij Kozjanskega odreda in Bračičeve brigade. Vsakoletne slovesnosti ob spominu na te slavne dni naše zgodovine in prispevek prebivalstva tega območja v človeških in materialnih žrtvah, so tudi priložnost, da z novimi dosežki na področju gospodarskega in družbenega razvoja dostojno počastimo spomin na tiste, ki so za svobodo žrtvovali svoja življenja.

Pogoji za gospodarski in družbeni razvoj so se v letošnjem letu izjemno zaostri, saj smo priča problemom, s katerimi se v preteklih letih nismo srečevali, čeprav smo ocenjevali, da so pogoji za gospodarjenje težki. Gospodarska kriza se odraža v visoki stopnji inflacije, padcu industrijske proizvodnje in padcu družbenega in osebnega standarda. V takih pogojih je vsak dosežen pozitiven rezultat, realizirana investicija, nov proizvodni program, vreden toliko večjega priznanja. Lahko se pohvalimo, da smo kljub izredno težkim razmeram, dosegli kar nekaj dobrih rezultatov, ki vam jih želimo predstaviti, prav tako pa tudi naše usmeritve za nadaljnji razvoj.

Gospodarstvo občine je v prvem polletju letošnjega leta ustvarilo 128 milijard celotnega prihodka in 35 milijard dohodka. Te številke žal, v pogojih visoke inflacije, ki je merjena z indeksi cen na drobno dosegla porast 165%, ne povedo veliko. Več nam pove kaj smo dosegli v primerjavi z drugimi sredinami, koliko smo kustvarili fizično več in kaj smo storili na razvojnem področju.

V resoluciji o družbenoekonomskem razvoju občine za leto 1988 smo predvideli 5% rast industrijske proizvodnje; kar je relativno veliko ob dejstvu, da je bila raven le-te v letu 1987 izpod ravni leta 1986. Po visoki rasti v prvem tromesečju, ki je znašala 11%, je proizvodnja v drugem tromesečju padla, kljub temu pa še vedno izkazujemo pozitivno rast za 3,6%. Čeprav je dosežena rast izpod

resolucijsko predvidene, smo lahko z njo zadovoljni ob dejstvu, da je dosežena rast industrijske proizvodnje v regiji in republici izpod lanskoletnega nivoja. Gospodarstvo deluje v pogojih interventne zakonodaje, ki žal deluje na nekaterih segmentih zelo zaviralno; zmanjšuje se domače povpraševanje po nekaterih proizvodnih, oskrbljenost industrije s surovinami in repromaterialom se slabša, zato se upravičeno bojimo, da bo rast industrijske proizvodnje — zlasti v nekaterih vrstah industrije v drugem polletju občutno padla.

Na področju turizma beležimo porast števila gostov in števila nočitev. V prvem polletju letos je našo občino obiskalo 22.919 gostov od tega 6.554 tujih. Realizirajo se prizadevanja, da izboljšamo strukturo gostov v prid tujih. Število tujih gostov se je povečalo kar za 13,8%, število domačih je zaradi znanih težav in omejitev v družbenih dejavnostih padlo za 0,6% skupno število gostov pa se je povečalo za 3,5%.

Dobre rezultate beležimo na področju zunanjetrgovinske menjave, saj se je izvoz povečal realno za 28,9% in je znašal 19,2 mio S. Ocenjujemo, da bo letni plan izvoza bistveni presežen, saj smo že v prvi polovici leta realizirali 65% letnega plana.

Pohvalimo se lahko z izredno ugodnim razmerjem med obsegom izvoza in uvoza, saj je pokritost uvoza z izvozom kar 4,6 kratna. Po doseženih izvoznih rezultatih je daleč na prvem mestu Steklarna z 8,8 mio S in letnim planom 15,5 mio S, sledi Zdravilišče Rogaška Slatina s 3,7 mio S, Bohor Mestinje z 2,2 mio S; čedalje bolj uspešno pa se vključujejo tudi nekatere druge organizacije. Največji porast izkazujejo tako Metka Kozje, Kmetijski kombinat Šmarje in Atomskje toplice. Doseženi izvozniki rezultati so gotovo posledica večje izvozne naravnosti naših dleovnih organizacij, kar je med drugim tudi posledica težkih gospodarskih razmer in usihanja domačega povpraševanja. Povedati moramo še to, da je 98% izvoza realiziranega na koncertibilnem trgu.

Kljub cenovnim nesorazmerjem, ki veljajo v kmetijstvu, se je odkup mleka povečal za 5%, prav tako se je povečal odkup prašičev za pitanje, telet za zakol in klavnega goveda. Zaskrbljujoče pa je dejstvo, da se je močno zmanjšala proizvodnja v organiziranem pitanju pri zasebnih proizvajalcih.

Število zaposlenih v gospodarstvu

žal ne narašča kot smo predvideli v resoluciji. V preteklih letih smo beležili relativno visoke rasti zaposlovanja 3 — 4% letno. Zaradi težke gospodarske situacije pa smo že v resoluciji predvideli za našo občino skromno rast v višini 2%; ob polletju pa ugotavljamo, da se število zaposlenih ni povečalo. Kljub težnji, da je potrebno produktivno zaposlovati in po vsakem novem zaposlenem povečati dohodek, je visoka stopnja rasti zaposlovanja za našo občino ključnega pomena, saj je v občini zaposlenih le 28% prebivalcev, kar je znatno ispod republiškega povprečja, ki znaša 43%. Že v preteklih letih gospodarstvo ni bilo v stanju absorbirati generacijskega priliva, letos pa še toliko manj, to pa se odraža na skokovitem porastu števila brezposelnih - zlati mladih.

Primerjava nominalnih kazalcev z regijo in republiko je ugodna, še vedno pa zaostajamo v stopnji akumulativne sposobnosti gospodarstva in povprečnih osebnih dohodkih. Dosežena rast osebnih dohodkov je bila v globalu nižja kot je dopušča intervenčni zakon, pri tem pa nekaterim organizacijam združenega dela družbeni dogovor dopušča znatno višjo rast OD kot interventni zakon. To dejstvo pa bo žal zelo zaviralo in nestimulativno vplivalo v bodoče na doseganje dobrih poslovnih rezultatov.

Z izgubo sta v gospodarstvu poslovali dve organizaciji. Znesek izgub je nominalno ostal na ravni leta 1987. V obeh organizacijah je zaposlenih 126 delavcev, vzrok izgub pa je sezonski značaj proizvodnje in visoki stroški revalorizacije.

Z resolucijo zastavljene naloge na področju investicijske dejavnosti oz. naloge za hitrejši gospodarski razvoj se v glavnem uresničujejo.

V naši največji organizaciji združenega dela Steklarni Boris Kidrič, ki

zaposluje v občini 24% delavcev so uspešno realizirali predvidena vlaganja v posodobitev in boljšo izkoriščenost talilnih kapacitet, izboljšanje kvalitete stekla ter posodobitev tehnologije pri oblikovanju steklene mase. Na ta način je možno povečati proizvodnjo polizdelkov za 30 — 40% in končnih izdelkov svinčenega kristalnega stekla. Vsa povečana proizvodnja bo namenjena izvozu, tako da bi se le-ta povečal na zahodno tržišče zta oca 40%.

Prav tako je v Steklarski šoli v fazi izgradnje pomembna investicija, ki bo s tehnološko modernizacijo in racionalizacijo proizvodnje predvsem z novo elektro pretočno kadno pečjo omogočala 100% povečano proizvodnjo do leta 1991, že drugo leto pa naj bi se proizvodnja povečala za 50%.

Ocenjujemo, da se bo s polnim koriščenjem investicije izvoz povečal kar 4-kratno in da bodo zaposlili preko 100 novih delavcev.

Tudi Bohor Mestinje je posodobil tehnološki proces in s tem izboljšal delovne pogoje in povečal produktivnost.

V Gorenju Rogatec so letos uspešno realizirali nov proizvodni program žičnih kondenzatorjev, ki pomeni v kvalitetnem smislu velik napredek. Prav tako se realizira širitev programa v obratu v Bistrici ob Sotli, ki bo prinesla za 50% povečan obseg proizvodnje.

Vital Mestinje je v letošnjem letu uspešno realiziral nabavo koncentradorja, ki bo znatno vplival na doseganje boljših poslovnih rezultatov.

METKA TOZD Posteljnega perila Kozje je pričela z investicijo v izgradnjo nadomestne proizvodne hale, v katero bodo prenesli del proizvodnje inskaldišče.

V okviru MERXA tečejo priprave za pričetek nadomestne gradnje slaščičarne zaradi rušenja objekta, ki je na trasi interne obvoznice v Rogaški Slatini.

Na področju kmetijstva nadaljujemo z urejanjem zamočvirjenih zemljišč in agromelioracijami. V zaključni fazi je komasacija Bistriško-kunšperškega polja, v teku pa so melioracije na Bučkem in Oliškem polju v skupni površini 475 ha. Poleg tega so obnovili 35 ha nasadov ter uredili 390ha pašnih skupnosti. Letos bo začela z obratovanjem tudi predelovalnica grozdja v lmenem, ki bo omogočila odkup in predelavo okrog 200 vagonov grozdja letno. Namen te predelovalnice je uveljavitev kakovostnih in vrhunskih vin iz našega področja na domačem in tujem trgu.

V letošnjem letu smo pristopili k dograditvi Veterinarske postaje. Sred-

stva bodo zagotovljena iz republiških virov kot kredit in deloma iz občinskega SIS-a za preskrbo.

Ena največjih investicij v občini je izgradnja trgovsko-poslovnega centra v Rogaški Slatini v skupni površini preko 4000 m². V tem centru bodo pridobili svoje prostore Ljubljanska banka, PTT Celje, MERX Pekarna in slaščičarna Rogaška Slatina, "Jelša" Šmarje in Tkanina Celje. Tako bodo v Rogaški Slatini izpolnjeni pogoji za zagotavljanje kvalitetnejše in raznovrstnejše ponudbe. Investicija v zaključni fazi. Istočasno tečejo priprave za izgradnjo nove trgovine v Podčetrtku ter campu Atomske topli-

ce. Na področju turizma si prizadevamo za celovit razvoj te dejavnosti saj smo v slovenskem merilu na petem mestu po številu nočitev. Pri tem imam v mislih vrsto aktivnosti, ki posredno vplivajo na razvoj turizma zlasti na obseg kvalitete turistične ponudbe — od urejanja prostorov, ustrezne informativne dejavnosti, razvoj domače in umetne obrti, boljše in raznovrstnejše ponudbe v trgovini.

Pri osnovnih nosilcih turistične ponudbe — to sta obe zdravilišči so letos v realizaciji nekatere pomembne investicije. V Atomskih toplicah je v gradnji atomska vas, s katero bomo pridobili 500 novih ležišč, 2 bazena, večnamenski prostor, trgovino in športno-rekreativne prostore. Istočasno tečejo priprave za adaptacijo in posodobitev zdraviliškega dela Atomskih toplic.

V Rogaški Slatini je Zdravilišče posodobilo nekatere obstoječe objekte med katerimi naj omenimo restavracijo Sonce. Urejeno je bilo športno kopališče, v teku je izgradnja smučišča in izgradnja golf igrišča. V celoti je v Rogaško Slatino prenesen Center za razvoj in raziskavo mineralnih vod.

Drobno gospodarstvo zlasti v zasebnem sektorju je v naši občini doživelo v zadnjih letih skokovit razvoj. Prav v tem področju pa vidim v naši občini veliko možnosti za razvoj — zlasti tistih vrst obrti, ki bi lahko služile kot dodatna turistična ponudba in ki bi izkoriščale naše naravne vire. Pohvalimo se lahko, da se je število zaposlenih pri obrtnikih v zadnjem letu povečalo za 10,5%, število obrtnikov z redno obrtjo se sicer ni povečalo, pač pa število obrtnikov, ki opravljajo obrt kot dopolnilno dejavnost za 13,8%.

Na področju gospodarske infrastrukture se uspešno realizira program cestnega gospodarstva. V letošnjem bo zaključena III. etapa zunanje obvoznice v Rogaški Slatini, pred pričetkom je izgradnja interne obvozni-

ce v Rogaški Slatini. Obe sta ključnega pomena za dobro počutje gostov v tem zdraviliškem kraju. Letos bo zgrajen tudi nov bencinski servis ob zunanji obvoznici. Z velikim prizadevanjem Samoupravne cestno-komunalne interesne skupnosti in zlasti občanov bo letos asfaltiranih 17,5 km lokalnih cest in sicer: v KS Donačka gora 1,5 km, KS Pristava 1,55 km, KS Podčetrtok 0,5 km, KS Stojno selo 1 km, KS Mestinje 1 km, KS Šmarje 2 km, KS Sladka gora 1 km, KS Šentvid 3,5 km, KS Rogaška Slatina 3,4 km in KS Kozje 1 km. Pomembna pridobitev je nova avto-busna postaja v Rogaški Slatini.

V komunalnem gospodarstvu je v končni fazi izgradnja kolektorja v Rogaški Slatini. Ena najbolj perečih nalog je prav gotovo izgradnja čistilne naprave, za katero pa upamo, da bomo še letos skupaj s sosednjo občino Pregrada pridobili potrebno dokumentacijo. Istočasno tečejo priprave za izgradnjo čistilne naprave v Podčetrtku in Bistrici ob Sotli.

Na Področju vodooskrbe je pred nami velik projekt izgradnje magistralnega vodovoda Loka-Mestinje, za katerega je izdelana projektna dokumentacija. Z deli bomo pričeli predvidoma konec leta.

PTT zveze so za občino, ki razvija turizem kot prioriteto dejavnost, velikega pomena. Žal na tem področju še vse preveč zaostajamo. Kot smo že omenili bo letos dograjena v okviru Trgovsko-poslovnega centra v Rogaški Slatini tudi nova pošta.

Prav tako se realizira projekt VF povezave na relaciji Rogaška Slatina — Mestinje — Pristava — Podčetrtok in izgradnja krajevnega kableskega omrežja v Šmarju pri Jelšah in Šentvidu pri Grobelnem. Posebej moramo omeniti novo pridobitev, to je UKV oddajnik za Radio Šmarje pri Jelšah, s katerim se bo bistveno izboljšala kvaliteta sprejema.

Na področju elektrogospodarstva so bile letos izboljšane napetostne razmere v vrsti krajevnih skupnosti. V zaključni fazi pa je dokončanje prehoda iz srednje napetostne mreže 10kV na 20kV; v izgradnji je tudi daljnovod Šentjur - Rogaška Slatina. Tudi v stanovanjskem gospodarstvu so bili doseženi nekateri pozitivni rezultati, čeprav gre razvoj bistveno počasneje kot v preteklih letih. Dokončali smo 4 stanovanja v Bistrici ob Sotli, izvršili nekatere pereče probleme v Kozjem in Rogatcu ter začeli z gradnjo 20 stanovanjskega bloka v Rogaški Slatini.

Urejanje prostora in varstva okolja je gotovo ena naših prioriteten nalog. Že izdelani oz. v fazi priprave je vrsta

izvedenih prostorskih aktov, izdelana je študija za centralno odlagališče odpadkov ter pripravljene so strokovne podlage za izdelavo agrokarte.

Omenimo naj tudi področje stavbno zemljiške politike. Na tem področju smo v okviru sklada usposobili oz. komunalno uredili dve obrtni coni v Šmarju pri Jelšah in v Rogaški Slatini; za potrebe individualne gradnje pa komunalno uredili 8,2 ha stavbnih zemljišč. Sklad je sodeloval tudi pri ureditvi površin za avtobusno postajališče v Rogaški Slatini — vključuje pa se z velikim deležem

Področje družbenih dejavnosti, kot tisti del nadgradnje, ki posredno vpliva na razvoj gospodarstva, se je letos znašalo v izredno težkih razmerah. Večletno zaostajanje rasti sredstev skupne porabe za rastjo dohodka se je nakopičilo do take mere, da smo bili prisiljeni ob oveljavljeni interventni zakonodaji drastično poseči v programa — celo osnovne oz. zagotovljene programe. Problemi so se zaostriji še toliko bolj, ker smo v preteklih letih namenjali ob relativno visokih prispevnih stopnjah, malo sredstev za dopolnilne programe, kar pomeni ob večletnem razkoraku med dovoljeno rastjo sredstev za osebne dohodke in materialne stroške ter rastjo sredstev za zdravstvo in socialno skrbstvo in izobraževanje, nas je prisilila, da smo začeli ukinjati oddelek celodnevne šole, uvajati večjo participacijo staršev za nekatere dejavnosti (glasbena šola, prevozi otrok) novega zaposlovanja ni. Prav gotovo, pa zaostrene razmere veliko prispevajo k treznejšemu in varčnejšemu ravnanju z razpoložljivimi sredstvi in utrjujejo zavest nas vseh, da smo dolžni vak po svoje prispevati k stabilizaciji razmer v gospodarstvu.

Za področje zdravstva, ki potroši več kot polovico vseh sredstev družbenih dejavnosti smo ob polletju izkazali izgubo v višini 588 mio din, kljub doslednemu izvajanju stabilizacijskega programa in realno povečani republiški solidarnosti. Pričakujemo, da bo do konca leta na republiški ravni rešen problem tega tako občutljivega področja v smeri, ki jo je republiški izvršni svet nakazal v juliju mesecu — to je prenos financiranja bolnišničnega in specialističnega zdravljenja na republiško raven. Na področju osnovnega šolstva v letošnjem letu ne beležimo večjih novosti.

Prizadevamo si, da bi izvajalcem zagotovili rast osebnih dohodkov do dosežene rasti OD v gospodarstvu in da bi zagotovili toliko sredstev, da omogočimo izvajanje osnovnega programa v obsegu in kvaliteti, ki ne bi negativno vplival na učne uspehe učencev. Posebej velja pohvaliti pri-

zadevanja nekaterih učiteljev, ki kljub pičlim sredstvom, uspejo na raznih tekmovanjih, tako, da naši učenci posegajo po najvišjih priznanjih pri zahtevnejših predmetih matematike, fiziki, kemiji, materinskem jeziku; uspešno pa se uveljavljajo tudi na gledališkem, telesnokulturnem in raziskovalnem področju. V teku so priprave za izgradnjo OŠ Dobovec iz sredstev samopispevka.

Na področju družbenega varstva otrok se prav tako srečujemo s pereo finančno situacijo. Morali smo opraviti temeljito revizijo prejemkov družbeno denarnih pomoči, tako da se je število le-teh zmanjšalo za 9,1%. Ob tem pa je vse večji pritisk staršev za vključitev otrok v vzgojno-varstveno ustanovo. Najbolj je ta problem pereč v Rogaški Slatini, saj je čakalo na vključitev v VVO kar 100 otrok. Ker nobena investicija v tem trenutku ni možna, smo s 1. 9. aktivirali v KS Kostrivnica 2 oddelka otroških jasli in 1 oddelek v VVO Rogaška Slatina in tako rešili vsaj najnujnejše probleme.

Skrbstvo je dejavnost, ki v oteženih razmerah pridobiva na pomenu, saj se širi obseg aktivnosti, ki jih mora reševati. Žal pa je tudi ta dejavnost podvržena restikcijam interventne zakonodaje. Tudi na tem področju je bila opravljena temeljita revizija prejemkov denarnih pomoči in le z velikimi naporji nam je uspelo, da izplačujemo denarne pomoči kot edini vir in rejnine v dogovorjeni višini. K učinkovitemu razreševanju problematike na tem področju prav gotovo veliko prispevajo prizadevanja Centra za socialno delo in Doma upokojenecv Šmarje.

Žal je bila dejavnost kulture, zaradi omejevanja sredstev in visoke rasti cen v tem letu močno osiromašena, kar se posebej odraža na področju knjižničarstva, vzdrževanja kulturnih domov, varovanja, sanacije in prezentacije naravne in kulturne dediščine. Le iznajdljivosti in zagnanosti delavcev Spominskega parka Trebče se lahko zahvalimo, da delo na Posredškem gradu in gradu Olimje napredujejo.

V letošnjem letu potekajo dela na pripravi muzejske zbirke glažutorstva in steklarstva ter sanacije večnamenskih prostorov to je renesančne dvorane iz srednjeveške kuhinje, ki bodo nared do prigradnje turistične sezone.

V Olimju se dopolnjuje prezentacija lekarne. V vse te akcije se uspešno vključujejo nekatere organizacije združenega dela v občini in izven (Steklarna, Lesnina). V okviru Spominskega parka potekajo tudi aktivnosti za izgradnjo osrednjega informativnega centra.

Posebej naj omenim akcijo za nujno sanacijo gradu Podčetrtek, h kateri smo pristopili skupaj z Atomskimi toplicami in Republiško kulturno skupnostjo v sodelovanju z Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine.

Posebej velja omeniti, da ob zmanjšanju sredstev za množično kulturno ustavrjalnost nenehno rastejo kulturne sekcije, za kar pa gre zahvala predvsem mentorjem najrazličnejših skupin in drugim entuziastom v kulturnih društvih.

Kljub vsem težavam se programi v telesni kulturi dobro realizirajo, predvsem v množičnosti. Stekla je akcija "razgibajmo življenje", ki pomeni nov način pristopa k različnim dejavnostim in rekreaciji. Uspešno so potekale tudi akcije učenja plavanja in smučanja. Letos smo kljub izrednim finančnim težavam usposobili večnamensko igrišče v Mestinju, bališče v Rogaški Slatini, slačilnico v Podsredi, tenis igrišče v Kozjem in rekreacijski center in atletske naprave v Šmarju.

Raziskovalni dejavnosti namenjamo v naši občini poseben prostor. Prizadevamo si, da bi pritegnili čim več mladih raziskovalcev že v osnovni šoli. Pohvaliti se moramo, da akcija uspešno teče. Med največje akcije na tem področju pa sodi akcija INOVATOR. Žal inovativni dejavnosti v naših delovnih sredinah ne posvečajo dovolj pozornosti, dosežke inovatorjev pa premalo ali sploh ne nagraduje dovolj spodbudno.

Zaostrovanje razmer v gospodarstvu se močno odraža na področju zaposlovanja, saj se je število brezposelnih povečalo od 249 v letu 1987 na 347 v juniju letos, tako da znaša relativno nezaposlenost že 3,94%. Predvidevamo, da se bo stopnja nezaposelnosti še povečala, saj se bodo že po sedanjih ocenah v nekaterih delovnih organizacijah pojavljali tehnološki in ekonomski viški. Zaskrbljujoče je predvsem dejstvo, da že ob tako neugodni kadrovski strukturi v gospodarstvu, upada število vpisanih otrok v srednje usmerjeno izobraževanje in na fakulteti ter da upada število študentov.

Na tem področju nas prav gotovo čaka še veliko dela; predvsem pa mora vsako delovno sredino in vsakega izmed dnas prodreti zavest, da nas iz težkih ekonomskih razmer lahko izvleče le znanje.

Na področju požarnega varstva je skokovita rast cen realno močno omejila nove nabave — v letošnjem letu smo nabavili le gasilsko vozilo za društvo v Lesičnem, ostala sredstva pa vložili v zaščitno opremo.

Na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite smo dali pou-

darek skrbi za ažurne obrambnih načrtov, varnost pri delu, varnost v prometu, varnost pred požarom.

In kako naprej?

Pred nami so številne naloge, zastavili smo jih ambiciozno in menim, da jih s skupnimi prizadevanji lahko realiziramo. Tu mislim na nekaj ključnih usmeritev in razvojnih projektov. Vsem je znano, da smo še vedno pretežno kmetijska občina, saj od kmetijstva živi skoraj četrtina prebivalstva. Žal pa izrazita razdrobljenost kmetij ne omogoča v večjem obsegu intenzivne kmetijske proizvodnje.

Odločili smo se, da razvijemo program jagodičevja, ki bi ga lahko izvajali tudi mešane predvsem pa manjše kmetije, na tem programu pa bi lahko gradili tudi nekatere druge programe, ki bi bili vezani na naše predelovalne kapacitete na tem področju.

V industriji razmišljamo o novih

atraktivnejši in tržno zanimivih proizvodnih programih, ki bi zamenjali ali dopolnili nekatere sedanje programe. Ob dovolj velikem kadrovskem potencialu, naravnih danostih imamo možnosti da formiramo manjše samostojne proizvodne obrate, pri čemer računamo na tako imenovani razvojni dinar in del sredstev za hitrejši razvoj manj razvitih območij. Tudi v občini imamo namen formirati sklad za ustanavljanje novih enot in upamo, da nas bo združeno delo v tem podprlo. Maksimalne napore bomo vložili v zagotavljanje dobrih pogojev za razvoj obrti, zlasti tiste, ki bo pomenila dvig ravni turistične ponudbe. Številne naloge nas še čakajo na področju ekologije, urejanja prostora in gospodarske infrastrukture. Želimo si hitrejši gospodarski razvoj tako, da bomo ustvarili nova delovna mesta in letno zaposlili generacijski priliv, izboljšali kvalifikacijsko strukturo zaposlenih in dali maksimalno prednost znanju. Naše zamisli bodo obrodile sadove, če bo

v republiki Sloveniji še naprej posluh, da se angažira del sredstev fonda za hitrejši razvoj manj razvitih kot vzpodbuda za gospodarske naložbe. Praksa zadnjih dveh letih je pokazala zelo dobre rezultate.

Tovarišice in tovariši!

Letos praznujemo praznik v krajevni skupnosti, ki je z lastnim delom, izredno zavzetostjo in prizadevnostjo pokazala, da se da doseči cilj, ki ga v marsikateri veliko bolj razviti sredini ne bi uspeli realizirati.

To dokazuje, da so naši ljudje zelo delovni, da si prizadevajo za razvoj svojega kraja in so zato pripravljeni žrtvovati svoj prosti čas in sredstva. To nam je lahko največja vzpodbuda za delo v naprej in jamstvo, da bomo zastavljene cilje kljub težkim časom realizirali.

Ob občinskem prazniku želim vsem gostom, krajanom Šentvida in občanom občine Šmarje pri Jelšah sreče, zdravja zadovoljstva in napredka.

Invalidska problematika v Zdravilišču

Že takoj na začetku moramo ugotoviti, da smo o invalidski problematiki in o drugih z njo povezanih dejstvih pisali malo oziroma nič. Zadnje čase (leto ali dve) pa se je navedena problematika tako povečala in intenzivirala, da se čutimo dolžni tudi na tak način opozoriti na njen obseg in pomen, tako za delavca kakor za delovno organizacijo. Vse kar bomo navedli, bomo argumentirali s konkretnimi podatki, torej s številkami, in prikazali primerjave za nekaj zadnjih let. Tako bomo dobili vpogled v stanje na tem področju in poskušali prikazati realne možnosti reševanja problemov na tem področju (v okviru z zakonom določenih možnosti). Opozorili pa bomo še na pomembnost sodelovanja pri reševanju navedene problematike tudi nekaterih drugih služb in dejavnikov v DO n.p.r. službe varstva pri delu, kadrovske in pravne službe, zdravstvene službe, ter nadrejenih in vodstvenih delavcev. Upamo, da nam bo tako uspelo prikazati pomembnost te problematike, za katero učinkovito reševanje je potreben strokovni multidisciplinarni pristop.

Da bi lažje sledili nadaljevanju, naj najprej obrazložimo nekaj temeljnih pojmov o invalidskem zavarovanju delavcev ter njihovo uporabnost in pomen:

INVALIDNOST je podana takrat, kadar gre za trajno spremembo v zdravstvenem stanju delavca, ki jo ni mogoče odpraviti z nadaljnjim zdravljenjem in z medicinsko rehabilitacijo. Dokler pa obstaja ali traja možnost medicinske rehabilitacije, ne moremo govoriti o invalidnosti niti ne o spremenjeni delovni zmožnosti, zato delavec v takem stanju tudi ne more pridobiti pravic iz invalidskega zavarovanja. Pri invalidnosti pa delavec ne more več poln delovni čas opravljati del in nalog, na katera je bil razporejen, v TOZD-u pa ni drugih del in nalog, ki bi ustrezala njegovi strokovni izobrazbi oz. z delom pridobljeni delovni zmožnosti.

INVALIDNOST I. KATEGORIJE nastane, kadar delavec ni več sposoben za nobeno delo.

Posledica le-te je invalidska upokojeitev.

INVALIDNOST II. KATEGORIJE nastane, kadar je delavec sposoben opravljati svoje delo v skrajšanem, to je polovičnem delovnem času. Delavec dobi celotni osebni dohodek, s tem, da za čas, ko ne dela, krije osebni dohodek Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja (v nadaljevanju: SPIZ).

INVALIDNOST III. KATEGORIJE nastane, kadar delavec ni več sposoben opravljati svoje delo, pač pa je sposoben opravljati drugo ustrezno delo poln deloven čas. Morebitna razlika v osebni dohodku na drugem ustreznem (manj plačanem) delu se krije iz sredstev SPIZ-a.

SPREMENJENA DELOVNA ZMOŽNOST (v nadaljevanju SDZ) ne pomeni invalidnosti. Nastane takrat, kadar delavec ni več sposoben opravljati svojega dela, pač pa druga ustrezna dela v TOZD-u, ki ustrezajo njegovi izobrazbi oz. z delom pridobljeni delovni zmožnosti, ali pa svojega dela ne more več v celoti opravljati. Morebitna razlika v osebni dohodku na drugem ustreznem delu ne bremeni SPIZ. Zakon sicer dopušča možnost, da DO iz svojih sredstev nadomestijo to razliko delavcem s SDZ, kar so delavci Zdravilišča tudi sprjeli na referendumu (leta 1985). Čeprav so se tedaj, pa tudi kasneje, pojavljala mnenja in bojazni pri nekaterih naših vodilnih delavcih, da bi to delavci lahko začeli s pridom izkoriščati in izrabljati, nam dosedanje izkušnje (primeri) navedeno niso potrdili. Zakaj ne? Zato, ker se tudi SDZ in neposredna nevarnost za invalidnost ugotavljata pri SPIZ, uveljavljata pa v DO in tudi bremenita DO, ne pa SPIZ (invalidnost pa bremeni SPIZ). V Zdravilišču samo en delavec s SDZ prejema nadomestilo za razliko zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem ustreznem delu, ostali delavci s SDZ pa ne prejemaajo manjšega osebnega dohodka kot so ga predtem (to je pred nastankom SDZ). Omenimo še, da se navedeno nadomestilo izračuna po enakih kriterijih kot invalidom III. kategorije.

NEPOSREDNA NEVARNOST ZA NASTANEK INVALIDNOSTI ni riziko SPIZ (enako kot SDZ). Nastane tedaj, kadar delavčevo zdravstveno stanje terja zamenjavo dela, kajti, če bi delavec še naprej opravljal svoje delo, bi postal invalid; pri tem delu pa je TOZD že uvedla vse potrebne higienske in tehnične varstvene ukrepe, vendar nevarnosti ni mogla preprečiti.

Ponovno poudarjamo, da vse opisane kategorije ugotavlja invalidska komisija pri SPIZ, uresničujejo pa se v DO.

Naj vas še seznanimo s samim postopkom ugotavljanja delovne zmožnosti oz. invalidnosti delavca. Invalidski postopek se začne na predlog lečečega zdravnika (ali delavca), ne pa DO, ki lahko poda le pobudo bodisi ležečemu zdravniku ali delavcu. Celoten postopek traja (vsaj po naših izkušnjah) povprečno 2 do 4 mesece (s tem, da so vsi zdravniški izvidi že zbrani).

DO sodeluje v pripravljalnem postopku in v postopku ugotavljanja delovne zmožnosti torej pri obravnavi invalidske komisije (po naših izkušnjah le formalno), lahko pa tudi v postopku varstva pravic delavca (če so za to izpolnjeni pogoji). Bistvo pripravljalnega postopka je najti (in opisati, obrazložiti) ustrezno delo za delavca. Pri tem (torej pri iskanju ustreznih del) pa se pojavljajo težave, ker prostih del v DO ni, še manj pa takšnih del, ki bi bila namenjena izključno invalidnim delavcem in delavcem s slabim zdravstvenim stanjem. Ne smemo pozabiti, da takšna dela največkrat že opravljajo omenjeni delavci, ki jih v Zdravilišču ni malo. Zato je potrebno precej fleksibilnosti pri organizaciji dela in kadrovanja. Iz napisanega je lahko razvidno, da v tem postopku morajo nujno sodelovati vodilni in nadrejeni delavci, služba varstva pri delu in kadrovska služba. Tako se tudi na tem področju kaže potreba po timskem delu. Nadalje socialna služba kot predstavnik DO sodeluje pri obravnavi na invalidski komisiji, na sejo mora priti strokovno pripravljena s sintezo mnenj prej omenjenih strokovnjakov in z izdelanimi predlogi in stališči DO. Vendar predstavnik DO ne more odločati o invalidskih pravicah; njegove predloge oz. stališča pa invalidska komisija lahko upošteva ali pa ne. Zato pa ima DO po prejemu sklepa SPIZ možnost zahtevati varstvo pravic, če se s sklepom ne strinja, vendar le v primerih, v katerih ji je naložena določena obveznost, ki jo ne more uresničiti. Pravico do zahteve varstva pravic (do "ugovora oz. pritožbe") pa ima prizadet delavec v vsakem primeru.

Poudariti še moramo, da pri celotnem postopku invalidske obravnave obvezno aktivno sodeluje tudi obravnavani delavec, saj upoštevamo njegovo mnenje, stališče in želje, skupaj iščemo možnosti ustreznega dela, seznanimo ga z mnenjem DO, s celotnim postopkom invalidske obravnave ter z njegovimi pravicami in obveznostmi.

Na kratko (kajti problematika je precej širša in obsežnejša) smo opisali pomembnejša dejstva v zvezi z ugotavljanjem invalidnosti, podrobnosti (ki jih je za različne primere ogromno) nismo navajali.

V nadaljevanju prikazujemo kvantitativno - številčno sliko o stanju na področju ugotavljanja in priznanja invalidnosti v naši DO ter njihove primerjave za zadnja 4 leta (stanje na dan 31. 12. 1987).

(nadaljevanje na strani 12)

POLNILNICA - PREDILNICA

Za vas poroča posebni poročevalec, ki brez dlake na jeziku pove, kar ima.

Naši politiki predejo, zato so se tudi v TOZD-u 2 odločili za tovrstno dejavnost. Zavedni možje so hoteli kar brez naročilnice dobaviti svojemu TOZD-u predilni stroj (beri kakor hočeš). Priložnost se jim je pokazala na sindikalnem izletu. Stroj so morali zaradi reklamacij zavrniti. Sicer je pa to zgrešena investicija. V omenjenem TOZD-u imajo zagnane inovatorje, ki so že izdelali prototip. Po zadnjih podatkih so prototip ukradli na razstavi (niso bili Japonci).

In kaj bodo storili v TOZD-u sedaj? Nič! Presti znajo tako brez kolovratov (beri predilnih strojev).

Poročevalec se sedaj seli v TOZD I. Kaj bo izvedel tam, bo poročal v naslednji številki.

Jezični Janez

Pripis urednika:

Dragi "jezični Janez",
tvoje "rojstvo" me je nadvse razveselilo. Vidiš "da so te vile rojenice bogato obdarile s smislom za humor in škoda bi bila, da bi ta dar uporabljal sebično, le zase. Tudi kritičnosti ti ne manjka samo... Pa kaj bi onegnivil, kar naravnost ti povem! Strinjam se s tabo, da v marsikaterem okolju predejo niti brez kolovratov in to tako kvalitetno, da se lahko pred njimi skriva celo "črna vdova". Da bi pa kdo med nami znal prestiti takšno nit, na katero bi bilo mogoče priključiti "kabelsko televizijo", pa resno dvomim. Pozanimal sem se, kako je s to rečjo in verjemi mi, da si malce nasedel. Saj nisi hud, če v tem smislu "osumljenca" oprostiva? Res ni kriv in pošteno je, da to priznava. Če misliš drugače te vabim na pogovor. Beseda ni konj in tudi nama ni potrebno, da bi postala sicer manjša konja, vendar z daljšimi ušesi.

Veselim se tvojega poročila iz okolja, ki si ga izbral za naslednjo "rundo". Sicer pa sva se razumela, kaj praviš?

Lep pozdrav!

UREDNIK

Iskreno se vam zahvaljujemo za finančno pomoč in strokovno sodelovanje pri uresničevanju programa turistične vzgoje in urejanju okolja v šolskem letu 1987/88.

Z željo, da naše sodelovanje še nadaljujemo in poglobimo, vas tovariško pozdravljamo in vam želimo uspešno turistično sezono.

OŠ Ratanska vas

Na ravni DO Zdravilišče - število priznanih delovnih invalidov:

Leto	1984	1985	1986	1987	Skupaj	v %	v %
Invalidnost							
I. kategorija	6	2	0	2	10	26	30
II. kategorija	2	3	5	8	18	46	55
III. kategorija	1	0	0	4	5	13	15
Skupaj	9	5	5	14	33	85	100
SDZ	4	0	0	2	6	15	
Skupaj	13	5	5	16	39	100	
V %		100	100	320			

Iz tabele je razviden precejšnji porast (46%). Opazen pa je tudi trend padanja števila invalidov I. kategorije, ki jih je od leta 1984 vedno manj in trend porasta števila invalidov II. kategorije.

Poglejmo še, kakšno je to stanje po TOZD-ih in DSSS:

Leto	1984	1985	1986	1987	Skupaj	v %
Del. enota - Invalidnost						
TOZD Zdravil. dejavn.						
- I. kat.	2	1	0	0	3	22
- II. kat.	1	1	0	5	7	50
- III. kat.	0	0	0	2	2	14
- SDZ	1	0	0	1	2	14
Skupaj	4	2	0	8	14	100
TOZD Polnilnica						
- I. kat.	3	0	0	0	3	24
- II. kat.	0	1	4	1	6	46
- III. kat.	1	0	0	1*	2	15
- SDZ	1	0	0	1	2	15
Skupaj	5	1	4	3	13	100
TOZD Vzdržev. dejavn.						
- i. kat.	1	1	0	2	4	40
- II. kat.	0	1	1	1	3	30
- III. kat.	0	0	0	1	1	10
- SDZ	2	0	0	0	2	20
Skupaj	3	2	1	4	10	100
DS Skupnih služb						
- I. kat.	0	0	0	0	0	—
- II. kat.	1	0	0	1	2	100
- III. kat.	0	0	0	0	0	—
- SDZ	0	0	0	0	0	—
Skupaj	1	0	0	1	2	100

* delavec je bil izjemoma invalidsko upokojen.

S prikazom nastajanja delovnih invalidov po TOZD-ih in DSSS vidimo, da je stanje v glavnem takšno kot na ravni celotne DO (prejšnja tabela). Pri vseh TOZD-ih se opaža porast invalidnosti II. kategorije in padanje invalidnosti I. kategorije, razen pri TOZD Vzdrževalna dejavnost, kjer je

bila največjemu številu delavcev priznana I. kategorija invalidnosti.

Opozorili bi še na podatek, da po številu nastajanja invalidov (glede na število zaposlenih) procentualno najbolj izstopa TOZD Vzdrževalna dejavnost in TOZD Polnilnica.

Leto 1987	Štev. zaposlenih	UPOKOJITEV					Del. inval. od 1984-1987. I				
		Del. enota	(31. 12. 87) v %	star. v % na	ival. v %	Skupaj v %		Delov. inval. v %			
TOZD Zdrav. dejavnost	766	100	10	1,3	0	—	10	1,3	8	1	14
TOZD Poln.	206	100	6	2,9	1	0,5	7	3,4	3	1,5	13
TOZD Vzdrž.	100	5	3,5	2	1,4	7	4,9	4	2,8	10	
DSS Sk. sl.	106	100	0	—	0	—	0	—	1	0,9	2
Skupaj	1220	100	21	1,7	3	0,3	24	2	16	1,3	39

Iz tabele je razvidno, da se je preteklo leto od skupaj 1220 delavcev upokojilo le 24 (približno 2%), od tega so le 3 invalidsko upokojili, ostali pa starostno. Tudi novih delovnih invalidov glede na skupno število zaposlenih ni veliko v letu 1987, saj je bila invalidnost priznana le 16 delavcem (1,3% na vse zaposlene). Če poglobljeno pogledamo tabelo, vidimo, da tako pri upokojitvi kot pri nastanku invalidnosti

procentualno izstopata TOZD Vzdrževalna dejavnost in TOZD Polnilnica.

Poudariti moramo, da navedene številke vključujejo samo tiste delavce, ki jim je bila priznana invalidnost oz. SDZ, ne pa delavce, ki jim ni bila priznana invalidnost, četudi so bili invalidsko obravnavani (torej imajo slabo zdravstveno stanje ali pa glede tega vodijo postopek na sodišču, ki lahko traja tudi dalj kot leto dni).

Število teh obravnavanih delavcev prikazujemo v naslednji tabeli:

	1984	1985	1986	1987	Skupaj
TOZD Zdravil. dejavnost					
— ni priznana invalidnost	2	4	3	2	11
— so še v obravnavi	0	0	0	4	4
— ostali obravnavani	2	2	4	4	12
Skupaj	4	6	7	10	27
— priznana inval.	4	2	0	8	14
Skupaj	8	8	7	18	41
TOZD Polnilnica					
— ni priznana invalidnost	0	0	4	4	8
— so še v obravnavi	0	0	0	1	1
— ostali obravnavani	1	0	7	5	13
Skupaj	1	0	11	10	22
— priznana invalidnost	5	1	4	3	13
Skupaj	6	1	15	13	35
TOZD Vzdrž. dejavnost					
— ni priznana invalidnost	0	0	0	0	0
— so še v obravnavi	0	0	0	0	0
— ostali obravnavani	0	2	0	1	3
Skupaj	0	2	0	1	3
— priznana invalidnost	3	2	1	4	10
Skupaj	3	4	1	5	13
DS Skupnih služb					
— ni priznana invalidnost	0	0	0	1	1
— so še v obravnavi	0	0	0	0	0
— ostali obravnavani	0	0	0	0	0
Skupaj	0	0	0	1	1
— priznana invalidnost	1	0	0	1	2
Skupaj	1	0	0	2	3

Iz tabele je razviden precejšen porast števila obravnavanih delavcev v letu 1987 povsod razen pri TOZD-u Polnilnica, kjer je ta porast vidna že leta 1986. Opazim lahko tudi, da je bilo največ obravnavanih delavcev iz TOZD-a Zdraviliška dejavnost in

TOZD-a Polnilnica, najmanj pa iz DS Skupnih služb.

Naj še omenimo na dejstvo, da je delavec lahko dva ali večkrat invalidsko obravnavan (s presledkom najmanj enega leta).

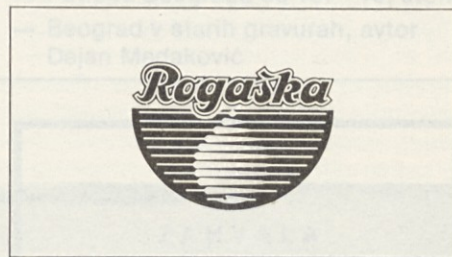
Poglejmo še, koliko invalidnih delavcev je zaposlenih v naši DO (stanje 15. 5. 1988)

	II. kat.	III. kat.	SDZ	Priznan določen % inval.	Skupaj	v %
TOZD Zdrav. dejavnost	13	10	4	2	29	53
TOZD Polnilnica	4	3	3	0	10	18
TOZD Vzdržev. dej.	2	2	1	0	5	9
DS Skup. služb	2	5	0	4	11	20
Skupaj	21	20	8	6	55	100

Največ invalidnih delavcev je zaposlenih v TOZD Zdraviliška dejavnost, kar je razumljivo glede na število zaposlenih. Nesorazmerno veliko število teh delavcev pa je v DS Skupnih služb (kjer ni zaposlenih niti 10% vseh delavcev Zdravilišča, od vseh invalidnih delavcev v Zdravilišču pa zaposluje kar 20% le-teh), največ zaradi precejšnjega števila prekvalifikacij, ko so se delavci iz drugih TOZD ali DO prekvalificirali za dela in naloge v DSSS.

Še enkrat želimo poudariti, da je za reševanje navedene problematike potrebno aktivno sodelovanje vseh že omenjenih subjektov. Čeprav se morda komu napisane številke ne zdijo velike, alarmantne, naj opomnimo, da vsaka številka pomeni človeka, delavca, ki bi moral biti pomemben tudi kot individuum. Nekateri strokovnjaki so za primerjavo vzeli verigo: ve se, kaj se zgodi, če se en člen verige skrha, počni. Nekaj podobnega (ne isto) je tudi tu. Tako v zadnjem času, predvsem na zahodu, zelo poudarjajo pomen človeka, njegovega znanja in sposobnosti — to poudarjajo celo bolj kot pomen kapitala (ki je seveda tudi pomemben). Kaj pa mi? Pri tem mislim na dejansko stanje, ne na besede. V luči povedanega zato tudi poudarjamo potrebo po ustrezni zaposlitvi invalidnih delavcev (in delavcev s slabim zdravstvenim stanjem), ki bi z njo (z ustrezno zaposlitvijo) ustvarili dobrobit zase in za DO; nasprotno pa z neustrezno zaposlitvijo sami niso zadovoljni, kar lahko vpliva na nizko kvaliteto in kvaniteto opravljenega dela — to pa ni koristno ne za delavce same, ne za DO.

MM

SPOŠTOVANI TOV. BIZJAK!

Peti hvalo ljudem, vajenim brezštevnih dnevniških obiskov, ljudem, ki vedo, kaj je poslovnost, etiketa, zadovoljevanje najrazličnejših okusov, ni lahka stvar!

Verjemite - prav to bi rad storil. V imenu vseh, ki smo se po kapljicah zbirali pri Vas in izkoristili Vašo gostoljubnost, čas, objekte in rekvizite.

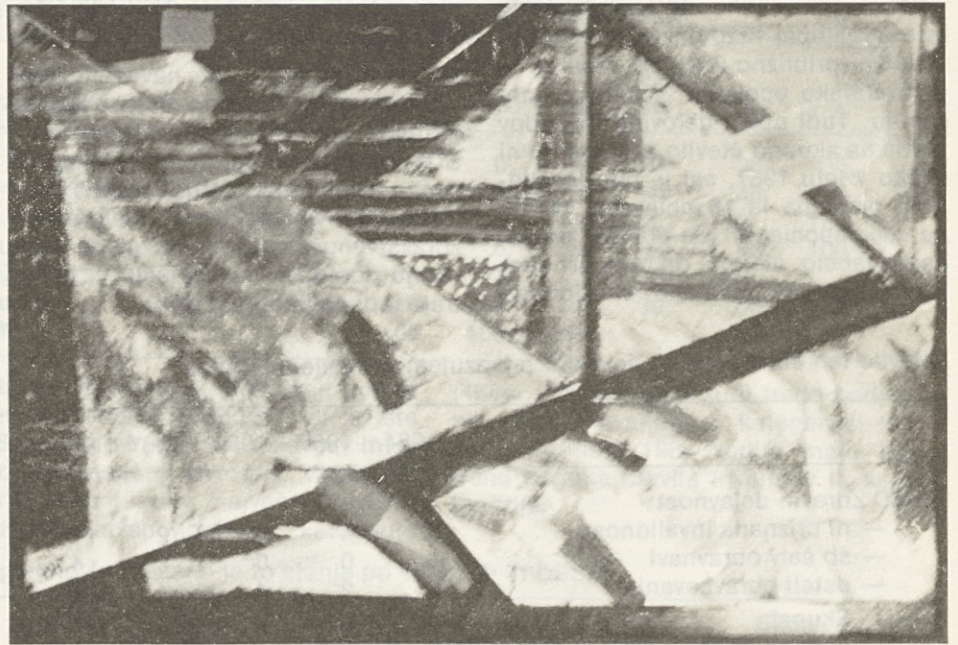
Hvala Vam!

Bilo je lepo!

S spoštovanjem!
Urednik Uredništva TK oddaj
Marjan Lah
Radiotelevizija - Ljubljana

III. MEDNARODNI SLIKARSKI EX-TEMPORE ROGAŠKA '88

Letos so se že tretjič zbrali slikarji iz Jugoslavije, Avstrije in Italije, da bi na prireditvi EX-TEMPORE ustvarjali na razpisane teme: Rogaška Slatina z okolico, Voda, vir življenja, Steklarstvo, Štajerska pokrajina in njeni ljudje. Kar 100 udeležencev je v treh dneh naslikalo 120 del. Strokovna žirija, katere člani so bili likovni kritiki: Janez Mesesnel iz Ljubljane, Peter Može iz Maribora, Toni Biloslav iz Kopra, Enzo Santese iz Italije in Henry Müller iz Avstrije, je izbralo 66 del za razstavo, 13 od teh del pa je bilo nagrajenih z razpisanimi denarnimi nagradami. Organizator in glavni pokrovitelj EX-Tempore Rogaška Slatina je že vsa leta Zdravilišče Rogaška Slatina, ki je prispevala tudi glavno nagrado Grand-prix v vrednosti 600.000 din, podeljena pa je bila Igorju Rukavini iz Opatije. Dvanajst enakovrednih nagrad po 400.000 din je strokovna žirija podelila takole: nagrado Steklarne, nagrado Steklarne B. Kidrič je prejel Ogrinc Zoran iz Radelj, nagrado Steklarne šole Anka Krašnar-Kocjan iz Maribora, nagrado Zdravilišča Atomske toplice Železnik Franc iz Pirana, nagrado Zdravilišča Atomske toplice je dobil Vuk Sergij iz Portoroža, nagrado Ingrada iz Celja je dobil Železnik Tomaž iz Ljubljane, nagrado LB Celje Lubaj Bojan iz Kidričevega, nagrado Zdravilišča TOZD Zdraviliška dejavnost Kocbek Rajmund iz Kopra, nagrado Zdravilišča TOZD Zdraviliška dejavnost Williams Sergio iz Neapalja (I), nagrado Zdravilišča TOZD Zdraviliška dejavnost Berger Franz iz Beljaka (A), nagrado Zdravilišča TOZD Polnilnica prejme

Knez Janez iz Trbovelj, nagrado Zdravilišča TOZD Polnilnica prejme Mario Casetti iz Trsta (I), nagrado Zdravilišča TOZD Polnilnica prejme Tahir z Jesenic.

Prireditev je lepo uspela, k čemer je prispevalo tudi vreme.

Nekaj udeležencev III. EX—TEMPORE v Rogaški sem tudi povprašal o počutju v našem kraju in kaj bi spremenili v organizaciji srečanja, če bi jim bilo dano. Povedali so:

Mario Marzidovšek, Maribor: "Ex-tempore v Rogaški se letos udeležujem že tretjič in prav nič ne bi spremenil. Zelo sem zadovoljen z organizacijo in s pogoji slikanja — tu mislim na teme, ki dajejo možnost ustvarjanja vsakemu udeležencu."

Gašperu Vojko-Gašper iz Kopra: "Lepo je pri vas. Z udeležbo na prireditvi sem zadovoljen, vseh mi je urejenost kraja, postrežba in osebje v hotelu Sava je odlična. Še bom prišel!"

Ribič Branko iz Maribora: "Rad prihajam k vam na EX-TEMPORE in nimam pripomb - vse dobro!"

Ogrinc Zoran, Radlje ob Dravi: "Zelo sem zadovoljen z organizacijo, letos sem še posebej vesel saj je žirija nagradila moje delo. Prijeten je bil družaben večer slikarjev pred hotelom Soča. Še bom prišel!"

Tudi izjave ostalih udeležencev prireditve Ex-tempore so bile podobne, v glavnem zelo pohvalne, predvsem na račun urejenosti kraja, gostinske ponudbe in postrežbe, navdušeni pa so bili tudi nad zeleno štajersko krajino.

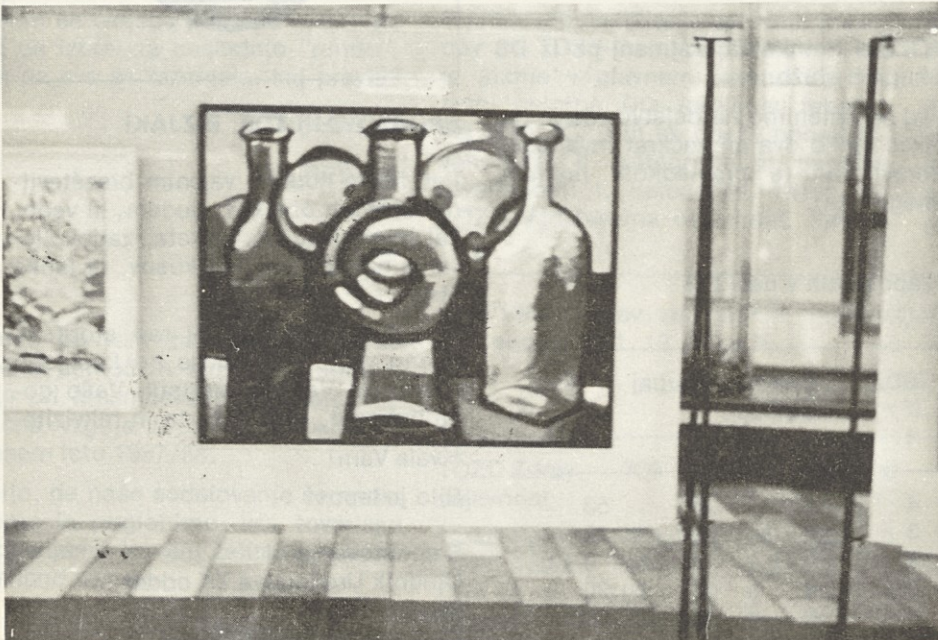
V imenu organizacijskega odbora bi se zahvalil vsem, ki ste kakorkoli prispevali k uspešnosti organizacije slikarskega Ex-tempora. Trudili se bomo za še boljšo organizacijo in kvaliteto prireditve, v Rogaško želimo privabiti še več slikarjev, ki bi upodobili lepoto kraja in njegove okolice, ki sodelovanju pa želimo povabiti še več sponzorjev, ki bi s svojimi nagradami naredili prireditev še privlačnejšo.

Tekst in foto
Erna Ferjanič-Fric

ZAHVALA

Ob nesreči, ki je prizadela mojo družino se iskreno zahvaljujem za pomoč sodelavcem Zdravilišča, še posebej sodelavcem v DSSS, tehničnemu vodstvu TOZD Zdraviliška dejavnost, zdravstvu v TOZD Zdraviliška dejavnost in TOZD Vzdrževalna dejavnost.

Marinka Zidar z družino

Beograd v upodobitvah starih mojstrov

Beograd je bil že od nastanka pomemben za svojo bližnjo in daljnjo okolico in malo je mest v Evropi, ki se lahko ponašajo s tako zanimivo in toliko stoletij trajajočo zgodovino. Že 30 let p.n.š. postane vzpetina na Kalemegdanu trdnjava, za katero so se izmenično borili in jo osvajali različni narodi, za sabo pa puščali imena mesta: Singidunum, Taurunum, Alba Graeca, Alba Bulgarica, Nandor Fejervar, Griechisch Weissenburg. Slovansko ime Belgrad se pojavi v 9. stol., v 13. stol. pa je mesto z okolico priključeno ozemlju srednjeveške srbske fevdalne države. Ko despot Stevan Lazarevič v 15. stol. proglasi Beograd za prestolnico, se prične zidava mnogih cerkva, trdnjav, dvora, mostov in pristanišča. Mesto je bilo dobro utrjeno in s svojo ugodno lego na sotočju Save in Donave se je uspešno branilo pred prvimi turškimi napadi, 1521. pa ga zavzamejo Turki. Beograd z okolico je bil od 16. do 19. stol. prizorišče stalnih bojev med Turki in Avstrijci in že po

izgledu mesta se je vedelo, kdo vlada; za časa Turkov so zidali džamije (v začetku 17. stol. jih je bilo v Beogradu kar 210), obrambne zidove z visokimi stolpi, tlakujejo ulice, Avstrijci orientalno arhitekturo odstranjujejo in zidajo posvetne stavbe in moderne utrdbe po francoskem vzoru. V 18. stol. se je pričel močno razvijati Zemun in doseže značaj in velikost Beograda, po ukinitvi državne meje med Avstrijo in Turki pa je priključen k Beogradu. Plani mest Bodenehrja in Seuttera iz te dobe so precej nezanesljivi. V 19. stol., po masovnem izseljevanju Turkov, mesto sistematično urejujejo, regulirajo rečne bregove, širijo ulice in vas ob Donavi je dobila evropski videz.

Nastalo je mnogo podob mesta Beograda. Graverji, zaposleni v grafičnih delavnicah Nürnberga, Amsterdama, Augsburga in Dunaja, so v glavnem anonimni. Za osnovo svojih gravur so uporabljali skice potopiscev in vojnih kartografov. Iz 16. stol. so znani le-

sorezi, ki prikazujejo Beograd, napade na Turkov na mesto in plovne poti okrog mesta. Znamenita je podoba Beograda, ki jo je objavil Sebastijan Münster (1489—1552) v svojem opisu sveta *Cosmographia universalis*. Beograd je največkrat upodobljen z zemunske strani. V 17. stol. začno mojstri gravure tudi podpisovati. Mnoge od njih imajo večjo obrtniško kot umetniško vrednost. Znani mojstri, ki so upodobljali mesta, so bili: Jakob Peterssa (1637—1695) iz Antverpna, Piter van den Berges (1689—1692) iz Hamburga, Mihael Vening (1645—1718), živel na Bavarskem, Jonas Heinrich Oestertag (ok. 1711); za predlog so jim bile risbe drugih avtorjev. Znana kartografa sta bila Johan Baptist Homan (1664—1724) iz Nürnberga in Mateus Zoiter (1678—1754), za prikazovanje bojev in napadov na mesta pa štejejo Kristofa Bajgela (1654—1725) z Dunaja, Gabriela Bodenehrja (1664—1758), de Hoga (upodobil juriš Avstrijcev na turški Beograd), Jean van Hyhtenburg (1647—1733) pa je upodabljal bôje po osebnih željah princa Evgena. Grafični listi, večkrat narejeni po domišljiji mojstra, so dragocen dokument za zgodovino mesta, ki je bilo svoj čas središče zanimanja vse Evrope.

Erna Ferjančič-Fric

Literatura:

- Enciklopedija likovnih umetnosti (JLZ, IV. zvezek, 1966, str. 262—298, Srbija)
- Podobe Beograda od 16.—19. stol.
- Beograd v starih gravurah, avtor Dejan Medaković

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi naše mame

JULKE ČERNOŠA,

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sodelavcem in Sindikatu Zdravilišča za darovano cvetje in ostalo pomoč. Posebej se še zahvaljujemo poslovodstvu Slovenskega doma in Restavracije Pošta.

Žalujoča
Marija in Marjan Leskovec
s hčerko

ZAHVALA

Ob smrti drage mame

ŠUČUR STANE

se iskreno zahvaljujem sodelavcem za darovani venec in izraze sožalja in za udeležbo na pogrebu. Enako se zahvaljujem tudi sindikatu Zdravilišča za darovani venec

Žalujoči sin Aco z družino

ZAHVALA

Ob smrti drag. mame

PIRŠ ANE,

se iskreno zahvaljujema sodelavcem in sicer tov. šefu Erjavcu, Mikulič Slavici, Vodušek Cvetki, Štih Jožici in Zagorc Kristini za darovano cvetje in izraze sožalja ter udeležbe na pogrebu. Enako se zahvaljujema tudi OO sindikatu Zdravilišča za darovani venec.

Žalujoči hčerki
Marija in Milka

ŽGANA GLINA V PIVNICI

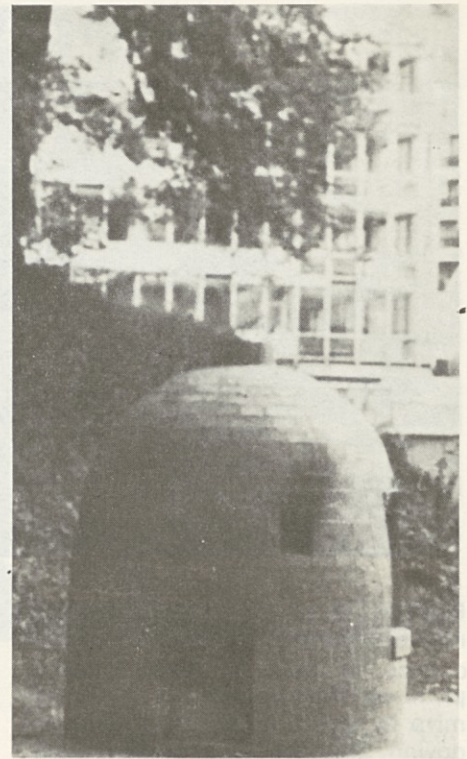
— razstava odprta do 22. decembra —

Ustvarjalnost je gibalo življenja in v želji po čimbolj razgibanem in pestrem življenju zdraviliških gostov smo letos že tretjič organizirali Dneve keramike. Oblikovanje z glino ima več tisočletno tradicijo, svojega čara pa ni izgubilo tudi v dobi visokih tehnologij.

Vsebina teh ustvarjalnih srečanj v Rogaški Slatini so izdelki ljudske in umetne obrti (žgana glina) in umetniško oblikovanje (mala plastika — terakota).

Z razstavo želimo prikazati dela udeležencev, ki se jih je v teh letih nabralo že lepo število. Naj gre za čudovite funkcionalne forme, ki so nastajale ob lončarski peči ali za plastike kiparjev; ustvarjalni duh je bil del življenja v našem ambientu in ni bilo malo zdraviliških gostov, ki so sami poskusili oblikovati na lončarskem vretenu.

Zdravilišče Rogaška Slatina podpira prireditve zaradi njene atraktivnosti in dinamike, ustvarjalci imajo neposreden stik s publiko in v tej simbiozi nastajajo tudi dela, ki bogatijo že kar obsežno kolekcijo umetniških del Zdravilišča. Akcija pa prispeva svoj delež tudi pri popularizaciji in ohranjanju tradicije saj je mojstrov lončarske obrti v slovenskem prostoru vedno manj.

Žgana glina

POZABLJENE ZANIMIVOSTI

Grupa gostov se zbira okrog animatorja. Pripravljajo se na sprehod. Zbirališče je pri "Templu". Hitijo skozi zgornji in spodnji park proti Križu, Steklarni ali kamorkoli že. Vsakodnevna slika, vsakodnevni pogovori. Vse to ne bi bilo prav nič pomembno, če ne bi vsi skupaj šli mimo redkih dreves, s katerimi se ponaša le malo krajev v Evropi — in se na nje niti ne ozrejo.

In katero drevo je to? Strokovno se imenuje GINGKO BILOBA (Salisbury) in je eno najbolj nenavadnih živečih fosilov rastlinskega sveta. Botaniki trdijo, da je drevo, takšno kot je sedaj, uspevalo že pred 200 milijoni leti. Po njihovem mnenju je ginkgo izumrl v Evropi z nastopom ledene dobe. V 18. stoletju so ga našli v vrtovih kitajskih templjev, torej na najčistnejšem mestu, od koder so razni raziskovalci in trgovci prenesli sadike zopet v Evropo, kjer je, kot trdijo, njegova prvotna domovina. Spada v vrsto nenavadnih iglavcev z listi in je sodobnik dinosavrov. Sedaj stojijo drevesa na vidnih in častnih mestih v parkih, botaničnih vrtovih, v Rogaški Slatini pa poleg vremenske hišice pred hotelom Donat, pri terasi kavarnе "Zagreb" in zaenkrat še v spodnjem parku. Drugod po svetu so na drevesih ploščice z napisom, celo ograje so ponekod postavili, da bi drevo čimbolje zaščitili. Med nameščenci zdravilišča sem v restavracijah, recepcijah, pisarnah spraševala, če poznajo ginkgo, pa so me z zelo redkimi izjemami, čudno gledali. Ali je mogoče, da ga tudi animatorji ne

poznajo?

Zelo nenavadna je trdoživost teh dreves. Sadeži se pojavijo na drevesu prvič šele, ko je drevo staro 20 let, drevo samo pa doseže starost tudi več kot 1000 let in pri tem vseskozi ohrani plodnost. Ravno zato si ga je odbor za proslavo leta 2000 izbral kot emblem. Idejo za to proslavo je dal Anglež John Goodman in navdušil z njo ljudi po celi zemeljski obli, profesor Milegan iz Oregona v ZDA pa je dal pobudo, da se naj drevesa ginkgo sadijo po celem svetu. V ta namen je l. 1968 prinesel iz Amerike sadike ginkga v Anglijo, kot začetek množičnega sajenja drevesa po Evropi. Cariniki na londonskem letališču so v seznamu rastlin zaman iskali ime tega drevesa in profesor Milegan je imel težave, preden je lahko dokazal za kaj gre. Saj tudi tam niso vedeli, bodo rekli morda nekateri v Rogaški! Tako se je v 60. letih začelo sajenje v znak "proslave leta 2000" in ginkgo bo simbol te proslave.

Strah me je, da bodo tri drevesa v spodnjem parku ob cesti in po novem nasproti nove avtobusne postaje začela hirati, saj verjetno niso imuna na strupene pline, zato bi se lahko zdraviliški vrtnarji, ki so že bojzljivo začeli vzgajati sadike ginkga, še bolj zavzeli in drevesa začeli saditi na vidna in zaščitena mesta. To bi lahko bil prispevek Zdravilišča k veliki obletnici.

Kemiki so ugotovili, da je drevo rezistentno na rastlinske škodljivce in mrčes. Na daljnem vzhodu je to že

dolgo znano. Tako so uporabljali liste ginkga kot čitalni znak, da bi iz starih knjig pregnali tzv. srebrne ribice in drug mrčes. Iz lesa so izdelovali omare in skrinje, ker so oblačila le-tam bila varna pred molji. Da bi obleke zaščitili pred molji, dajejo tudi še danes liste linkga v omare.

Ameriški znanstveniki so dognali, da vsebujejo listi ginkgo drevesa organske kisline (med drugimi oksalno kislino) in reagirajo kislno, kar deluje kot strup za ves mrčes.

Tudi v medicini se uporabljajo snovi iz ginkga. Nemško zdravilo "Tebonin" (v 1 dražetu = 0.08 mg ekstrakta ginkgo bilobe) se daje bolnikom s slabo arterijsko periferno in možgansko prekrvavitvijo, arteriosklerozo in pod., iz ginkga pa pridobivajo tudi sredstvo proti prehladu in nahodu.

V kitajskih in japonskih kuharskih knjigah so navedeni recepti s praženimi ginkgo orehi. Pravijo pa, da jih vzhodni narodi uživajo bolj zaradi izrednega delovanja na prebavo kot pa zaradi okusa.

Ginkgo drevo je ovekovečeno tudi v pesmih. Gospa Filipic iz Graza v Avstriji, je zbrala pesmi, v katerih je omenjen in opevan ginkgo, pa jih je kar za malo knjižico. Tudi znani nemški pesnik W. von Goethe mu je posvetil pesem, predvsem pa ga je mučilo vprašanje, ali je ginkgo-list, ki se deli na dva dela, ali sta dva dela, ki se spajata in ga je zaradi te njegove oblike smatral za prisposodbo prijateljstva in ljubezni.

Seveda so njegove oblike izkoristili tudi drugi pri svojih proizvodih. Tako so se našli zlatarji, ki delajo razne okrasne predmete in nakit, kot n.pr. broške, uhane, prstane in obeske v obliki ginkgovega lista, tekstilci so ga vtkali v svilo, ponekod imajo papirnate prtičke z listom itd. itd. Mogoče bi ga zdravilišče tudi lahko omenilo v novih perspektivah, ali kje drugje.

V Grazu je imel lastnik neke vile na vrtu ginkgo drevo in učitelji so vodili tja svoje učence na ogled drevesa. Otroci pa kot otroci, namesto, da bi občudovali drevo, so se podili po lepo urejenem zasebnem vrtu, menderali travo, uničevali cvetne grede in napravili še kakšno škodo. Lastnik je nekaj časa to gledal, nekega dne se je pa razjezil, dal skopati drevo s koreninami vred in ga dal posaditi na Schlossberg. Drevo še danes tam raste in učenci ne delajo več škode v zasebnem vrtu.

Kdo je zasadil prva ginkgo drevesa v Rogaški Slatini, ni znano. Morajo biti že precej stara, saj delajo plodove, odkar sem že v Rogaški Slatini. Plodovi so rumeni in okrogli, če jih pa pohodimo, se iz njih širi neprijeten duh. Ravno iz teh sadežev oz. orehov pa lahko vzgojimo nova drevesa, kot so to vrtnarji v Zdravilišču že poskusili.

To bi bila torej ena od mnogih, marsikateremu še neznanih zanimivosti Rogaške Slatine, ki bi si jih naši gosti radi ogledali in prisluhnili razlagi.

Milena Bjelovučić

ZAHVALA

Ob bridki in nenadomestljivi izgubi drage mame

TEREZIJE PLAVČAK

se vam iskreno zahvaljujem za sočustvovanje in darovano cvetje

Jože Plavčak

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage hčerke

SILVIJE LAH,

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem za darovano cvetje, izraze solžalja ter za spremstvo na njeni mnogo prerani zadnji poti.

Žalujoča
Marija z družino

AVOMOBILSKO KASKO ZAVAROVANJE - plačilo v 12 obrokih

Po pogojih za avto kasko zavarovanje AK-87 je možno skleniti kolektivno zavarovanje osebnih vozil lastnikov, ki združujejo delo v posamezni delovni organizaciji ter tam tudi prejemajo osebne dohodke. Skupinsko kasko zavarovanje je za zavarovanca ugodno zato, ker omogoča obročno plačevanje (12 obrokov), nadalje nudi zavarovancem 10% popusta zaradi sklenitve zavarovanja na skupinski način kjer je pogojeno, da se najmanj 6 zavarovancev odloči za tak način sklenitve kasko zavarovanja.

Nadalje nudimo zavarovancem, ki bodo prvič zavarovali svoje vozilo popust iz naslova bonusa pri avtomobilski odgovornosti in sicer:

pri zavarovancih z 20% bonusa se prizna 10% popusta pri sklenitvi kasko zavarovanja;

pri zavarovancih z 30 — 40% bonusa se prizna 20% popusta pri sklenitvi kasko zavarovanja in

pri zavarovancih z 50% bonusa se prizna 30% popusta pri sklenitvi kasko zavarovanja.

Prvi obrok zavarovalne premije zavarovanec vplača ob sklenitvi zavarovanja, dočim bo ostalih 11 obrokov delovna organizacija odtegovala od mesečnih osebnih dohodkov ter s pripadajočimi obrestmi nakazovala na račun zavarovalnih premij Zavarovalne skupnosti TRIGLAV OS CELJE.

Zavarovanec sprejme zavarovalno polico ob sklenitvi zavarovanja in zavarovanje prične teči z dnem, ko je na polici naveden.

Če med trajanjem zavarovanja pride do določenih sprememb npr.: zamenjave vozila, sprememba lastništva vozila itd., bo zavarovalna skupnost izvršila ponoven obračun zavarovalne premije. Zavarovanci, kateri že imajo sklenjena zavarovanja pr naših zavarovalnih zastopnikih, predstavnih, lahko ob poteku zavarovanja pristopijo v skupinsko zavarovanje v tej delovni organizaciji. Vozila, ki bodo prvič zavarovana, bo zavarovalna skupnost po svojem predstavniku opravila ogled.

Zavarovalna skupnost Triglav bo sklepala zavarovanja po veljavnem premijskem sistemu X-AK-1/87 za zavarovanje avtomobilskega kaska ter sprejetih pogojih K-87.

Se priporočamo

Zavarovalna skupnost
"TRIGLAV"
Območna skupnost Celje

Celjska turistična zveza je v začetku letošnjega leta razpisala nagradno nalogo na temo Ekologija — turizem. Odziv na razpis je bil izreden, saj se je odzvalo kar 32 šol, ki so nam poslale 221 nalog.

Vse naloge smo ovrednotili, učence, ki so napisali najboljšo nalogo na vsaki šoli, pa smo povabili v Celje, kjer smo jim pripravili zanimiv turistični dan.

Z območja naše občine je napisal najboljšo nalogo učenec OŠ Boris Kidrič, Rogaška Slatina, Boštjan Medved.

ONESNAŽENO IN ZANEMARJENO OKOLJE JE SRAMOTA ZA NAŠ SVETOVNO ZNANI TURISTIČNI KRAJ

Naš kraj je svetovno znano turistično mesto. Ta sloves si je pridobilo z naravnimi zdravilnimi vrelci mineralne vode. K temu slovesu bi lahko prispevali svoj delež tudi krajan, če bi znali varovati okolje.

Žal ga ne znajo ali pa nočejo. Vsak krajan počisti le svojo bližnjo okolico, pri tem pa odlaga odpadke v gozdove, potoke, namesto da bi jih odpeljal na zato namenjena mesta. Skoraj vsa kanalizacija se izliva v bližnji potok Ločnica in ga pri tem zelo onesnažuje. K lepšemu in čistejšemu okolju bi lahko prispevali tudi okoliški kmetje, tako da bi si uredili in počistili kmetije, predvsem okoli hlevov, kar bi dajalo lepši videz, bilo pa bi tudi bolj higiensko. Za zdravo okolje je potre-

ben tudi čist zrak. K temu bi precej pripomogli gozdovi, ki pa jih na žalost neusmiljeno izkoriščamo za druge namene, kot so kurjava in razne materialne dobrine.

Velik del k onesnaževanju okolja prispeva tudi industrija, ki je v našem kraju precej razvita. Graditelji industrijskih objektov bi se morali zavedati, da se v onesnaženem okolju ne morejo roditi zdravi otroci, ki bi bili danes ali jutri sposobni delavci. Vse tovarne bi morale prilagoditi način proizvodnje tako, da bi čim manj onesnaževali okolje. Več pozornosti bi morali posvečati izgradnji čistilnih naprav in s tem prispevati svoj delež k ohranjanju narave.

Pri vsem tem, da je onesnaženo okolje škodljivo zdravju, pa je tudi sramotno za naš kraj, ki lahko s tem izgubi svoj svetovni sloves.

Boštjan Medved, 7. a
OŠ Boris Kidrič,
Rogaška Slatina

O delu upravnega odbora Turističnega društva Rogaška Slatina

upravni odbor Turističnega društva Rogaška Slatina se je v letošnjem letu sestel že osemkrat. Delo samega odbora je zelo zanimivo in pestro. V nadaljevanju podajamo glavne sklepe:

V mesecu februarju je bil sprejet plan nočitev za oddajalce zasebnih sob za leto 1988, in sprejet plan TD za leto 1988.

Določen je bil datum 8. april 1988 za sklic letne konference za člane TD v sejni sobi hotela Sava.

Skupščini občine Šmarje je bil podan predlog za zvišanje TT za leto 1988. Določene so bile tudi nove cene za zasebnike, ki izdajajo sobe turistom. Na prošnjo Osnovne šole "Boris Kidrič" Rogaška Slatina je bila odobrena pomoč pri nabavi sadik za ureditev okolice.

Za otroško pustno povorko so bili odobreni krofi in torte za pogostitev prisotnih v povorki; za otroke osnovne šole in malčke iz otroškega vrtca. Za člane UO in TD se naj organizira izlet v češka zdravilišča in to v mesecu maju.

Na seji v marcu je bilo obravnavano poročilo nadzornega odbora o poslovanju finančne službe TD. Ugotovljeno je bilo, da v lanskem letu ni bila pobrana članarina od delavcev Zdravilišča in oddajalcev zasebnih sob, zato se to realizira v letošnjem letu in sicer v višini 1.000.— din.

Potrjen je bil zaključni račun za leto 1987.

Pri Zdravilišču se je sestala skupina odgovornih zaradi urejenosti kraja. Sodelovali so tudi tajnik KS, Ogrizek Franc in Libnik Lojze za TD. Dogovorili so se za način kako pristopiti k čiščenju, predvsem okolice, ker je sama Rogaška s centrom urejena.

Tov. Slivnikova je podala predloge komisije za turistično in estetsko vzgojo. Otroci petih razredov so najbolj dojemljivi za vzgojo in čustveno spremljivi. Zato je prav, da se turistična vzgoja v obliki fakultativnega pouka začne prav v petih razredih. Prav pa bi bilo, da se ta pouk nadaljuje še v šestem, sedmem in osmem razredu. O tem se je pogovoriti z učitelji na Osnovni šoli in z gost. turističnimi delavci, predavatelji fakultativnega pouka konec meseca maja.

Zadnje dni aprila so predvideni izpiti za turistične vodiče. Zanimati se je pri Turistični zvezi Slovenije, kje in kdaj potekajo seminarji za Mentorje — učitelje na osnovnih šolah, o turistični vzgoji.

Na seji UO v mesecu aprilu je bila dana ocena letni konferenci, in sicer je v redu potekala in vsi prisotni so bili izredno zadovoljni s predavanjem o Švici. Podeljene so bile tudi vrtnice in pohvale. Komisiji za urejanje okolja pri TD smo odstopili dopis Turistične zveze SRS z vsebino o tekmovanju za najbolj urejeni kraj, ter da ga čimprej realizira.

Predsednik komisije zasebnih turističnih sob pri TD je podal predlog za povišanje cen zasebnih sob in sicer za 20%. Podan je bil tudi predlog, da bi se dodeljevali krediti za ureditev sob I. kategorije interesentom, ki oddajajo sobe turistom.

Zdravilišče naj bi vsaj 2x mesečno nakazovalo sredstva za koriščenje zasebnih turističnih sob.

Za izvedbo ekskurzije v Češko se formira 3-članski odbor in pripravi predlog.

Folklorni skupini "Minerali" Rogaška Slatina, Delavski univerzi Rogaška Slatina je bila nakazana prva akontacija za njihovo delovanje.

Animacijski službi Zdravilišča je bil dan predlog, da občasno peljejo goste tudi k ribniku.

V maju je bilo sklenjeno, da se organizira strokovna ekskurzija v češka zdravilišča z ogledom Prage in Dunaja. Prevoz je bil organiziran z zdraviliškim avtobusom. Ob tej priliki bi se želeli zahvaliti Zdravilišču za razumevanje in plačilo kilometrine po nižji ceni.

V juniju je upravni odbor razpravljal o očitni šoli in okolja. Bila je dana opomba, da je Osnovna šola pri Železniški postaji bolj urejena kot v Rantski vasi. Zato je bila tudi ocena primerna temu. Te ocene so bile nato posredovane Turistični zvezi SRS. Glede ureditve okolja je bilo ugotovljeno, da je komisija izvršila ogled že večkrat in je stanje še kar zadovoljivo. Za večjo onesnaženost (smetišča-odlagališča), pa je bil dan spisek na Krajevno skupnost Rogaška Slatina, katera je poskrbela za nadaljnji postopek za očiščenje.

Bile so dane tudi pripombe, da se naj pri Gostišču Erika uredi okolica, pri trgovini "Trgopromet" naj nujno namestijo koške za smeti. Zaradi večje varnosti pešcev bi bilo nujno razširiti cesto proti svetokrižki cerkvi.

Tov. Slivnikova, predsednica komisije za turistično vzgojo je poročala, da so bili opravljeni izpiti za turistične vodiče. Uspešno ga je opravilo 8 učencev. Potrdila o opravljenih izpitih prejmejo naknadno. Tov. Prah naj po potrebi v

pristojnih službah vključuje vodiče v turistično dogajanje Rogaške. Znanje na izpitu je bilo solidno. Predlaga, da bi bilo zelo umestno, da bi se pripravila knjiga o razvoju Rogaške po vojni. Otroci namreč tega znanja ne morejo pokazati, ker ni primerne literature.

Za najboljše učence fakultativnega pouka je bil organiziran izlet z avtobusom v Čateške Toplice in ogled gradu Mokrice.

Služba za prireditev v Zdravilišču je pripravila 40 vstopnic za ogled osrednje zdraviliške predstave za učence in predavatelje fakultativnega pouka.

Na podlagi vlog in finančnega načrta so bila odobrena finančna sredstva naslednjim: Planinskemu društvu Rogaška Slatina za markacije, Delavski univerzi Rog. Slatina drugi del akontacije za organizacijo razstav v Pivnici Zdravilišča, kRajevni skupnosti Rogaška Slatina prispevek k javni razsvetljavi idr.

V avgustu 1988 je UO obravnaval poročilo predsednika komisije za ocenjevanje okolja; Komisije so pripravile predlog za dodelitev pohval in vrtnic.

KS je bil poslan urgentni dopis za izvršitev še neizpoljenih nalog v zvezi z ugotovitvijo komisije, katere naloge je sporočila spomladi.

Tov. predsednik UO je podal pregled prihodkov in stroškov do 21. 7. 1988 in pregled obračunane in odvedene turistične takse v I. 1988. V času enega meseca je upravni odbor izgubil dva člana in sicer tov. dr. Istenič Milana in tov. Baštašič Janka. Z enominutnim molkom smo se jima poklonili. Potrebno je imenovati novega predsednika komisije za oddajo turističnih sob, za kar se zadoži tov. Libnika.

Med goste so bile dane ankete o kvaliteti storitev. Ocene so bile pozitivne za naše zdravilišče.

Na seji v septembru so bile ponovno obravnavane cene zasebnih sob s predlogom, da se povišajo za 20%.

Na osnovni šoli v Rogaški Slatini je ponovno organiziran fakultativni pouk.

Z željo, da smo vam vsaj delno predstavili delo OU TD zaključujemo z današnjim sestavkom in se bomo v prihodnje še oglasili.

Zrcalo naše vsakdanje

Čas, ko pišem tale članek, je čas, ko so se začele letne olimpijske igre v Seulu. To naj bi bil čas, namenjen merjenju moči na športnih tekmovanjih. Čas, ko naj bi svet odložil orožje in se podredil načelom fair-play igre. Svetovna politika bi se naj tudi ravnala v smislu medsebojnega razumevanja, prijateljstva in miru v svetu. Vsi bomo skoncentrirani na vrhunske športne dosežke, držali bomo pesti in navijali za naše. Morda bo v tem času Jugoslavija spet postala eno!

Pa bomo res uspeli tudi doma, tako kot naši športniki v Seulu, premostiti vsepogostejša mednacionalna trenja in postati ena ekipa, s skupnimi interesi in skupnim ciljem?

V športu veljajo le najboljše pripravljene. Koliko vaj in treninga je potrebno, da se vzpneš na vrh, vedo le tisti, ki so ga dosegli. Vsak dan, vsaka ura, vse je podrejeno enemu cilju — zmagi. Vrhunski športniki se dobro zavedajo, da je uspeh odvisen predvsem od njihove samodiscipline in samodopovedovanja. Tega se dobro zavedajo tudi vsi drugi, ki imajo pred sabo cilj — priti v vrh. Športniki se odpovedovanja, discipline in vztrajnosti večinoma navadijo že v rani mladosti. V svetu veljajo le vrhunski dosežki. Povprečneži izpadejo že v predtekmovanjih. Tako je na vseh področjih, kjer vlada selekcija. Obstanejo lahko samo najboljše.

Naj se zdaj s športnega preselim na gospodarsko področje. V razvitem svetu že dolgo vedo, da tudi tu veljajo zakoni selekcije. Zakoni trga ne priznavajo šibkosti. Trg je neizprosno. Vedno hoče nekaj novega, boljšega, drugačnega. Zato teče tu borba znanja. Brez znanja prodor na svetovno tržišče ni možen. Pa vendar samo znanje ni dovolj. Kdo pravi, da v Jugoslaviji nimamo znanja? (imamo ga celo toliko, da si ga lahko privoščimo izvažati!). Verjetno je treba resnico iskati drugje. Pa se vprašam: "Koliko smo pri nas pripravljene vlagati v znanje? Koliko je sploh cenjeno in kako ga znamo izrabljati?" Ni namreč dovolj znanje samo imeti, treba ga je tudi znati uporabljati!

Bojim se, da smo pri nas v zadnjem času poteptali in degradirali vse, kar je vezano na človeško pamet. Kakor kaže situacija v našem šolstvu, imam občutek, da bomo v prihodnjih letih proizvajali kadre brez vsakega znanja, razen tistega, kako izsiliti višjo plačo. Ne morem namreč zaupati v pedagoško zavest nezadovoljnega učitelja! Le kakšen bo ta mladi rod, zrasel iz vsakodnevnih pretresov, ki jih povzročajo spremembe ukrepov, predpisov, uredb in zakonov? Verjetno prav tako zbegan in neuravnovešen kot naš

gospodarski položaj! Danes tako, jutri drugače. Kar sem mislil včeraj, ne verjamem več danes, in kar verjamem danes, bo jutri čista laž. Manj kot bom vedel, manj me bo bolela glava! Kdor preveč ve, se hitro najde na zatožni klopi. Kam so izginile vse tiste lepe parole in gesla kot: "V znanju je moč!, Več glav več ve!" Zamenjali smo jih z medsebojnimi obtoževanji in iskanju parol, ki skrivajo v sebi delovanje sovražnih sil. Ena takih sovražnih sil je tudi slovenska mladina, ki nima spoštovanja niti do ene največjih pridobitev naše revolucije - naše armade. Sram naj nas bo! Verjetno smo, proti našim vrstnikom, ki čuvajo našo domovino (najbrž pred takim sovražnikom, kot smo mi!). Glavni krivci za delovanje teh sovražnih sil, so že obosjeni in verjetno bo zdaj mir!!!

Naše gospodarstvo je v razsulo in na robu katastrofe, mi pa se ne moremo dogovoriti kdo je bolj ogrožen: Slovenci ali Srbi in Črnogorci na Kosovu, ali pa morda Makedonci, ki tako ali tako verjamejo, da so za vse krivi Slovenci! Medtem ko se Srbi ne morejo zediniti glede svoje nove ustave in se na Kosovu še naprej trudijo napraviti svojo deželo etnično čisto (op.: zgodovina je taka hotenja že prerasla), delavci povsod po državi opozarjajo, da jim po želodcih že nevarno kruli. Naši gospodarski strokovnjaki vztrajajo pri tem, da je treba široko odpreti vrata za vse nesposobne prilagajanju tržnim zakonitostim. Nekateri so to že zagrabili in na stežaj odprli vrata svojim tehnološkim viškom. Le kdo bi utegnil pravočasno razmisliti o prekvalifikacij in šolanju kadra, ko pa čas zahteva hitre odločitve v smislu preživetja! Da o kakšni zaposlitvi mladih strokovnjakov niti ne govorimo. Za našo stopnjo tehnološke razvitosti (in zavistne miselnosti) so predragi in premalo uporabni. (Jih bodo pa zato tem bolje znali izkoristiti kje drugje!) Dobro je, da je pri nas zelo dobro udomačena beseda solidarnost, tako se še ni bati, da bi kmalu iginila iz vsakdanjega besednjaka. Da le ne bo neubogljivo ljudstvo začelo preveč spraševati kam vsa ta sredstva izginajo!

No ampak glavno da nas v svetu še vedno cenijo! Celo tako zelo zaupajo v našo sposobnost improvizacije, da verjamejo, da bomo izbrskali iz naših skritih rezerv sredstva za konferenco neuvrščeni, in da bomo takrat složno in gostoljubno sprejeli udeležence. Upamo samo lahko, da je njihovo zaupanje upravičeno, kajti mi sami še zdaleč nismo taki optimisti.

Naša DO očitno še kar dobro krmari in gospodari v vsej tej zmešnjavi. Ni nas še strah za preživetje, celo nasprotno

— naša razmišljanja in vlaganja so uprta v prihodnost in napredek ter vzbujajo optimizem. Na žalost pa smo le delček mašinerije, katere glavni motor je že davno začel rjaveti in grozi, da bo rja požrla vse do konca. Upajmo, da bo vendarle premagala pamet in ne razne razburkane strasti!

Vida

Del članov naše organizacije se je dne 23. 6. 1988 udeležil organiziranega izleta. Obiskali smo Urh pri Ljubljani, Turjak, Trubarjevo domačijo, Velike Lašče (Stritar, Levstik), Ribnica (suha roba in lončarski izdelki) in Kočevje. Udeleženci, ki so bili večina prvič v teh krajih, so odnesli iz izleta najboljše vtise.

Zahvaljujemo se vam tovariš direktor in celotnemu kolektivu, da ste nam s svojim prispevkom omogočili videti in doživeti kraje iz NOB in naše kulturne dediščine. Opis potovanja vam bomo poslali za objavo v Vrelcih.

Še enkrat: hvala in tovariški pozdrav!

Predsednik ZB NOV
Rog. Slatina

 ljubljska banka

sprememba po tekočih računih in hranilnih vlogah

Obveščamo vas, da je Združenje bank Jugoslavije sprejelo sklep o spremembi mejnih zneskov in sicer:

1. Minimalni znesek na katerega lahko glasi ček se spremeni na 10.000.— din.
2. Maksimalni znesek s katerim se lahko dviga gotovina se spremeni na 100.000.— din (tekoči račun).
3. Znesek na čeku, ki se uporablja za brezgotovinsko plačevanje se spremeni na 200.000.— din.
4. Znesek za dvig gotovine z dinarske vpogledne hranilne vloge, ki so izdane na ime se spremeni na 200.000.— din.
5. Imetniki ali pooblaščenec osebe s tekočega računa, ki se vodijo v enotah Ljubljanske banke v Sloveniji dvigajo gotovino v vseh enotah Ljubljanske banke v Sloveniji do višine 300.000.— din.

Vse zgoraj navedene spremembe pričnemo veljati s 1. 8. 1988.

SPOŠTOVANI BRALCI!

Enostavno ne vem, kako se vam naj v imenu uredniškega odbora opravičim za res nedopustne napake, do katerih je prišlo ob izidu pričujoče številke Vrelcev. Že res, da do podobnih nevshečnosti (ki jih navadno povzroči novinarski škrat) prihaja tudi pri renomiranih, profesionalnih glasilih; seveda pa to ne more biti opravičilo za nas in naše delo.

Za kaj pravzaprav gre?

Po izidu novemberske številke vrelcev smo opazili, da so iz uvodnega prispevka izpod peresa tovariša glavnega direktorja Bizjaka, pomotoma izpadli kar štirje, nadvse pomembni odstavki, kar bistveno vpliva na nesporno tehtnost in vsebinsko celovitost članka z naslovom "Kam plovemo?" Da bi bil problem še večji pa so se "pobegli odstavki" pojavili kot vsebinski sestavni del prispevka "Združevanja kapitala pri ureničevanju programa razvoja delovne organizacije", ki ga je zasnoval dipl. oec. tov. Milan Zagoda, direktor TOZD-a zdraviliška dejavnost.

Res, malomarnost (ali nestrokovnost) ki je skoraj ni moč opravičiti! Pa vendar si razbijamo glavo, kako je do tega lahko prišlo? Vsaj zato, da se kaj tako nezaslišanega nebi ponovilo.

Zelo na kratko, dragi bralci, bomo skušali predstaviti pomembnejše faze pri nastajanju časopisa.

Po prejemu prispevkov (običajno z zamudo), gradivo pregleda urednik z namenom, da zagotovi, kolikor je to pač mogoče, spoštovanje vsebinske zasnove posamezne številke časopisa. Nato pride na sceno lektor, ko ta opravi delo pa se sestavi natančen pregled prispelega gradiva z navedbo rubrik in posameznih prispevkov, ki sodijo v ustrezno rubriko. Tako urejeno gradivo se pošlje v tiskarno, ki nam po določenem času vrne krtačne odtise, t.j. pole, na katerih so natisnjeni vsi prispevki. Te ponovno pregleda lektor, nakar se gradiva loti tehnični urednik v vlogi oblikovalca bodočega časopisa. Iz tiskarne sprejete pole razreže na ustrezne dele in jih, ob upoštevanju znanih meril, nalepi na podlago, ki ima dimenzije oz. format glasila. V tej fazi se določi tudi razmerje med pisnim in slikovnim ter drugim gradivom, skratka, časopis dobi s tem delom svoje osnovne oblikovne značilnosti. Izdelek, ki se v praksi imenuje ogledalo ("špegl"), se nato vrne v tiskarno in služi za neposredno podlago tisku.

Sodimo, da je prav v tej fazi priprave glasila prišlo do vzrokov za nastanek obravnavanih napak.

Spoštovani bralci!

Kar je je in le poskušamo lahko rešiti, kar se rešiti še dà. Ob iskrenem opravičilu vam, zlasti pa še avtorju prizadetega članka ponovno objavljamo prispevek z naslovom "Kam plovemo?" in to v celoti, saj to služi predvsem zaradi svoje tehtne, zlasti pa programske orientacije.

UREDNIŠTVO

KAM PLOVEMO?

"Tovariš direktor! Delavci Zdravilišča smo zaskrbljeni, ko beremo in slišimo kakšne silne naložbene načrte imamo, kaj vse bomo adaptirali in zgradili na novo. Ali bomo zmogli? Ne bodo zaradi tega prizadete plače? Ali je čas primeren za tako napadalnost?

Ne zamerite! Nismo proti razvoju, ker živimo z zdraviliščem, smo zelo ponosni in veseli ob napredku, ki smo ga doživeli v zadnjih desetletjih, pa vendar, ali bomo zmogli? Ali ni kakšne druge variante, ki bi tudi na daljši rok zagotavljala mirnejše pa vseeno zanesljivo življenje našega kolektiva?"

No, pa se je vendar nekdo spomnil postaviti pravo vprašanje, ki nam vsem leži na duši. Pravo in direktno, ki terja tudi povsem odkrit in jasen odgovor, boste rekli.

Najprej naj odgovorim, da sem sam zastavil to vprašanje, kot ga tu in tam slišim, in kot si ga zastavljam že več let samemu sebi, ali bolje, kot si ga zastavljamo vodilni delavci Zdravilišča, ker, kot je znano in očitno že vsa leta delujemo, kot enoten tim enakih med enakimi, kjer ni avtoriteta položaja ampak velja avtoriteta argu-mentov. Veliko smo premlevali, računali, si dokazovali, tudi lasali se, predno smo skupno prišli do koncepta razvoja in gospodarske politike, ki jo uveljavljamo in predlagamo kolektivu in njegovim samoupravnim organom že vrsto let. Za njo stojimo s polno odgovornostjo in v prepričanju, da je najboljša možna pot v prihodnost, ki sicer pomeni največji napor vendar zanesljivo socialno varnost in primeren osebni dohodek in standard vsakega delavca. Brez muje se še čevelj ne obuje, in če si kdo misli, da je mogoče zadremati na lavorikah in popustiti v tako skrajno napeti delavnosti, kot jo doživljamo mi, pa vseeno ostati živ in se razvijati, živi v globoki zmoti skoraj kot tisti, ki mislijo, da si bodo

z mitingi zagotovili lepše in bogatejše življenje. Delo - kakovostno, produktivno, sodobno, napredno, prizadevno delo, je edina prava podlaga napredka, to je dokazano nešteto krat. Končno smo to dokazali tudi mi, saj smo prišli do ravni, ko nas ni treba biti sram pred nikomer, ko se lahko spogledujemo z novimi podvigi, ko lahko tekmuje s tistimi "naj" doma in v svetu.

Ne samohvala in samoljubje, samozaupanje nas mora prevevati, ko gledamo nazaj in naš današnji položaj in pogum, ko gledamo v naprej.

Kje smo pravzaprav, od kod startamo? Pustimo šampion turizma, ker pač mora ta titula vsako leto nekoga doleteti, dejstva pogledajmo, dejstva in primerjave.

Imamo letno preko 50 % tujih gostov ob najvišji ceni, (v Jugoslaviji, seveda). Imamo visoko izvenpensionsko ponudbo in zelo kvalitetne in dobro plačane zdravstvene storitve. Samo v zadnjih 5 letih smo zaposlili preko 400 novih delavcev in razširili tržišče tako pri prodaji zdraviliških storitev, kot prodaji vode. Z lastnimi denarji in le delno pomočjo bank in sovlagateljev smo bistveno polepšali podobo Rogaške Slatine, obogatili ponudbo. Tudi podoba Polnilnice se je bistveno popravila in je sedaj sodoben, tehnično opremljen in urejen industrijski obrat. In, kaj bi še našteval, saj prav tako dobro poznate naše pridobitve in tudi pomanjkljivosti. Lahko bi rekli, da je naša materialna osnova dovolj solidna za tekoče poslovanje in za start naprej.

Mi smo se ob sprejemu srednjeročnega programa razvoja zedinili, da bo poudarek v teh petih letih na adaptacijah in posodobitvi obstoječega in na širitvi in bogatitvi ponudbe. Tako tudi delamo vse doslej. Dejali smo tudi, da pa bomo širili zmogljivosti in šli v novogradnje le, če bomo pridobili za to dovolj ugoden denar, ki ne bo povzročal krize ali pa pomeni vrv za vrat naše DO. Tako smo se povsem odpovedali običajnim kreditom, ki so ob pričujoči stopnji inflacije z revalorizacijsko stopnjo preko 300 % in visoko obrestno mero povsem nesprejemljivi. Torej smo iskali ugoden denar, ki nam bo omogočil izpeljavo načrtov in obenem normalno delo in normalne ali celo povečane OD. Kot radi rečemo, denar, pri katerem se nam matematika izide. Sočasno smo pripravljali načrte za vsak slučaj, kaj pa če se ponudi ugodna finančna možnost. Tako imamo sedaj jasen koncept, projekte pred zaključno fazo in kar je bistveno, prišel je kot izgleda naš trenutek, naših peti minut za velik korak v razvoju. Mi predlagamo, da ta korak odločno naredimo, vendar prepričani, da delamo prav, da hodimo po najboljši in pravi poti.

Rekli smo, da smo pripravljeni za nove naložbe, če dobimo pravi ugoden denar in ravno ta prilika se nam je ponudila. Naj pojasnim kako in kaj?.

Pri iskanju ugodnih virov, smo naleteli na idejo mr Lovrenčiča, da bi z razpisom obveznic pridobili nova sredstva. Obveznice - tako kot smo jih mi zastavili, pomenijo za polovico ugodnejši denar kot je z bančnimi krediti. S tem da ga lahko še oplemenitimo s sredstvi za manj razvite, ki pa so praktično nepovratna. K temu smo se prijaviili še za denar iz razvojnega dinarja, ki ga iz proračunskih viškov zagotavlja IS SRS in ki je nepovraten, obsega pa lahko 20 % naložbe in tako seštrikali za 16 milijard ND zelo ugodnega kapitala, ki si ga lahko mirne duše izposodimo. S temi sredstvi bi uredili in izgradili: igrišče za veliki golf, tenis halo, smučišče, igralnico (casino), lepotilnico (beyuti center), Bellevue, bazen, interno obvoznico, stanovanja in morda še kaj. Ves paket bi lahko poimenovali kot širitev in bogatitev ponudbe in za vsako naložbo posebej imamo ugoden izračun rentabilnosti.

Pri tem bi sprostili tudi redna sredstva amortizacije tekočega in investicijskega vzdrževanja za vzdrževanje vsega obstoječega kot smo to načrtovali. To je to; prva prilika našega razvoja.

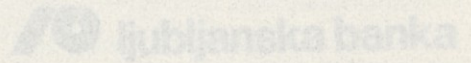
Zaradi kvalitetnega dela preteklih let, zaradi izrednega odnosa delavcev do gostov, zaradi prave medicinske doktrine, zaradi solidne prodajne politike in zaradi še marsičesa, pospešeno raste povpraševanje v inozemstvu in v zadnjih letih tudi interes za vlaganje tujega kapitala v razvoj Rogaške. Imeli smo številne stike in razgovore in se nazadnje dogovorili z italijanskim partnerjem, ki bi želel vložiti denar za hotel kapacitete 500 postelj Lux kategorije. Mi smo mu ponudili projekt novega hotela na Cvetličnem hribu in modernizacijo Zdraviliškega doma s čimer soglaša. Tako bi ustanovili mešano podjetje, ki bi izgradilo hotel in z njim gospodarilo. Naš delež v tem podjetju bi bil enak vložku, skupaj pa bi odločali v vseh bistvenih vprašanjih. Tuj partner bi zagotovil polnitev in prodajo na italijanskem tržišču. Glede na lvožek bi si delil tudi dobiček, s tem da bi poslovanje hotela organizirali in vodili mi za ceno, ki je za nas sprejemljiva. Tuj partner bi nakazoval dogovorjeno ceno nam, razliko do dosežene tržne cene pa zadržal in si z njo poplačeval svoj vložek. Tekoče delo bi spremljal in usmerjal poseben poslovodni odbor, ki bi ga sestavljali predstavniki obeh partnerjev. Torej gre za trajen poslovni odnos, brez kreditov, obresti in tečajnih razlik, naša garancija je le v kvaliteti dela. Kaj bo pomenil za Rogaško novi Lux hotel, koliko bomo dodatno pokasirali za zdravstvene storitve in izvenpensionsko ponudbo lahko ugi bamo, odbisno je od nas, gotovo je, da je prilika enkratna in da smo jo

dolžni sebi in našim otrokom na ljubo izkoristiti. Seveda pogodba še ni podpisana, o njej se bomo odločali kasneje, bi pa v tej smeri delovali še bolj odločno in zavzeto, če bi vedeli, da je zdraviliški kolektiv za, da nas podpira ali celo obvezuje, da namero speljemo. Večno vprašanje, ali bodo spet trpele plače, pri taki obliki sovlaganja odpade. Nasprotno, plače bodo večje kot bi bile sicer, kot so tudi sedaj boljše, zaradi izboljšav in preišljenih naložb zadnjega desetletja.

Je pa eden pogoj, da lahko predvideno uresničimo; da držimo skupaj, da drug drugemu pomagamo, da še bolj dvignemo kvaliteto, da prevlada delo in beseda pridnih delavcev, da še bolj zaživimo s svojo delovno organizacijo.

In še nekaj. Delavci Polnilnice boste rekli: "Kaj pa mi, kaj pa polnilnica?" Tudi tu moramo sotiriti nekaj korakov naprej, pri urejanju vrtin in cevovodov, pri dopolnjevanju rezervoarjev, pri tekoči modernizaciji proizvodnje in transporta in pri iskanju novih proizvodov in še boljše prodajne politike. Sicer pa delujemo načrtno. Pred nekaj leti smo modernizirali in vzgledno uredili Polnilnico, sedaj je na vrsti zdraviliški del. Po načelu "vsi za enega, eden za vse" smo močni, imamo veliko možnosti in jasno prihodnost. Drži?

Glavni direktor
Darko Bizjak

sprememba po tekoči račun
in hranilni zlogi

Opomba: Če se želite banko
jugoslovanskega ljudstva ali
spremembi menjati pri
banki

1. Minimalni znesek za tekoči račun
ko gleda na spremembo
10.000 — din
2. Minimalni znesek za hranilni zlog
in tekoči račun, ko sprememba
na 100.000 — din (vključno s
povračilom)
3. Znesek na ček, ki se uporablja za
prejemne in plačilne prireditve
na 200.000 — din
4. Znesek za tekoči račun, ki se
uporablja za tekoči račun, ko
sprememba na 200.000 — din
5. Minimalni znesek za tekoči račun
in tekoči račun, ki se uporablja
za tekoči račun, ko sprememba
na 200.000 — din

Vse zgoraj navedene spremembe
veljajo od 1. 8. 1982

Razmišljanje nekega pajka...

Iz skritega kotička med železobetonskim nosilcem in strešno kritino je lepega jutra prilezel tolst pajek, pretegnil svoje odrevenele ude in zagodrnjal v globino pod seboj: "Že spet so me zbudili, spet s temprekletim dimom zasmrajujejo moje kraljestvo! Ves sem že astmatičen, ta dim mi že vse žive dni načenja dihala... dan za dnem, mesec za mesecem, leto za letom. Fuj!"

Nov val belkasto sivega in črnega dima je grozeče zakril njegov pogled in se razblinil naprej pod stropom širom velike sladliščne hale. Pajek je zakašljaj kot kak nadušljiv star dedec, krepko izplinil in opazoval življenje pod seboj. Spodaj je bil sredi velike hale s platnenimi nekaj nad 4 metre visokimi loki, v dolžini pa kar čez 15 metrov ograjen prostor, kateremu so ljudje tam doli rekli RABA. Eden se je celo hudoval, da je FAP. Kup nekakšnih manjših aparatov TAM, OM IN-DOS, ki pri delu bruhaajo na desetine kilogramov dušljivega dima in pri tem povzročajo zatemnitev svetlobe. In pajek, ki dobro pozna delo, razmere, življenje in ljudi pod seboj je modroval naprej:

"Ta prekleta smrdljiva snov me strašno muči, moti pa tudi ljudi, ki delajo v bližini tega bolnika, ki bruha iz štirih, drugi iz osmih grl. Moti ljudi, ki hodijo mimo in si nehote zapro usta brez besed.

Prepih kot v tunelu "požre" nekaj, saj ventilacije ni, ki bi bila speljana mimo mojega domovanja skozi streho. V stari garaži viličarjev so imeli ventilacijo vgrajeno, a že upokojeni elektromotor prekvalificiran.

Delavci pod mano večkrat govore o nekakšnem bronhitisu, pogosto tudi pogrešam tega ali onega kar po štiri najst dni in več. Temu pravijo bolniški izostanki. Često slišim, ko kdo jamra, da ga boli glava... gremo, čas

počitka in okrepčila. In pajek je vedel, da bodo delavci zdaj za hip posedli na prirejene avto sedeže, to pa je priložnost za kratek brezskrben sprehod. Previdno je spletel tanko nitko in se po njej spustil v globino, prav nad eno izmed delovnih miz. In prisluškoval je debati, ki se je razvnela med sedečimi:

"Novo dvigalo za dviganje vozil že dobro leto stoji. Le kam z njim?" so tarnali o počitku. V ograjenem prostoru ni mesta za popravilca vozil: "Paleta izpodrivajo zastarelost transporta in prometnih poti"... Pri delu težko dvigajo. Res so to mladi ljudje. Na rekreacijsko zdravljenje še pomislijo ne, saj je vrsta drugih bolj potrebnih.

Fantje so vstali in pajek je jadrno odhitel po pajčevini v svoje kraljestvo pod strop — in to zadnji hip, kajti spodaj, prav tam, kjer je malo prej prisluškoval debati, je nenadoma počilo kot "milijon hudičev"...

Pogledal je navzdol in videl, da je razneslo akumulator. Za las je eden odmaknil glavo, sicer bi mu rob akumulatorja prav gotovo posnel nos in kislinsko pranje obraza...

In pajek se je spet zavlekel v svojo izvidniško postojanko ter modroval naprej: "Le za promet bo treba semafor, za prevzemalca embalaže pa nadstrešek, pa tudi jaz — pajek bi laže zadihal in ujel kakšno muho še preden pridejo v mojo bližino... Če bo moj predlog padel na plodna tla, bom izkazal vso pajkarsko hvaležnost, odpovedujem pa se kakršnikoli nagradi za koristen predlog...

sicer pa to ni moj izum, to že vsi vedo...!"

In pajek je nenadoma utihnil, kajti v globino pod njim so spet zadrdrali FAPI in RABE... od neznosnega smradu je — izgubil zavest... Pajek namreč!

ETRA

REŠITEV KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. CARRA, 6. MOKKA, 11. COMOES, 12. IGLAR, 13. OMIKA, 14. ENEIDA, 15. OBLA, 16. MLINCI, 17. KR, 18. VALJ, 19. LM, 21. IKARIA, 24. SENE, 26. ADRESA, 27. ETNIK, 28. AGORA, 29. STANCA, 30. RESOR, 31. FARSA.

NAVPIČNO: 1. CAMBRIDGE, 2. AMIL, 3. ROKA, 4. REA, 5. AS, 6. MINIJ, 7. OGEN, 8. KLIC, 9. KADILNICA, 10. ARA, 11. COOK, 14. ELLA, 16. MAIA, 18. VRSAR, 20. MEKA, 22. KROS, 23. AERO, 24. STAR, 25. ENNS, 26. AAR, 27. ETA, 29. SF.

